

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

Politikos mokslų bakalauro programa

Austėja Serbentaitė
IV kurso studentė

**2019 metų moters politikės reprezentacija Lietuvos internetinėje
žiniasklaidoje**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovė: Viktorija Rimaitė

Vilnius, 2020

Bakalauro darbo vadovės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Serbentaitė A. 2019 metų moters politikės reprezentacija Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovė V. Rimaitė. – V., 2020. – 57 p.

Reikšminiai žodžiai: reprezentacija, politikė, moteris, internetinė žiniasklaida, periodinė žiniasklaida, stereotipai, kokybinė turinio analizė, lyčių studijos.

Šiame darbe nagrinėjama 2019 metais Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje kurta moters politikės reprezentacija. Tyrimo tikslas yra remiantis kokybiniu turinio analizės metodu, išsiaiškinti ir nustatyti, kokį moters politikės įvaizdį formuoja žiniasklaida Lietuvoje ir ar kuriamas įvaizdis pasikeitė nuo kurto periodinėje žiniasklaidoje. Darbe yra remiamasi S. Hall, K. F. Kahn ir W. Gamson teorinėmis prielaidomis. Analizėje remiantis kokybiniu turinio analizės metodu analizuojami *Delfi.lt*, *15min.lt* ir *Lrytas.lt* naujienų portalai.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas („2019 metų moters politikės reprezentacija Lietuvos žiniasklaidoje“) yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Austėja Serbentaitė

Vardas, pavardė

 - (parašas)

Turinys

Ivadas	6
1. Teorinis pagrindas	10
1.1. S. Hall reprezentacijos konceptas	10
1.2. Žiniasklaidos ir reprezentacijos santykis	12
1.3. Lyčių stereotipai žiniasklaidoje	13
2. Tyrimo metodologija.....	14
2.1. Duomenų atranka, analizės metodas ir tyrimo etapai	16
3. Tyrimo rezultatai	18
3.1. Periodinės žiniasklaidos reprezentacijų apibendrinimas	18
3.1.1. Politikės ir karjeros reprezentacijos santykis.....	18
3.1.2. Politikės ir šeimos reprezentacijos santykis	19
3.1.3. Politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykis.....	20
3.2. 2019 metų internetinės žiniasklaidos tyrimo rezultatai	21
3.2.1. Politikės ir karjeros reprezentacija	21
3.2.2. Politikės ir šeimos reprezentacija	33
3.2.3. Politikės ir išvaizdos reprezentacija	36
4. Periodinės žiniasklaidos ir 2019 metų internetinės žiniasklaidos tyrimų rezultatų palyginimas	39
5. Išvados.....	42
Literatūros sąrašas	45
Summary	56

Ivadas

Lyčių lygybė yra vienas iš esminių demokratijos principų, kaip žodžio laisvė ar žmogaus teisės. Visgi, pastarojo meto lyčių lygybė Lietuvoje verčia sunerimti – tiek reali padėtis, tiek įvairių institucijų indeksų vertinimai rodo, jog nekintanti prasta padėtis šalyje išlieka stabiliai prasta, ir tik vis blogėjanti. Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) atliktame tyrime rašoma, jog Lietuva lyčių lygybės link žengia lėčiau, nei kitos Europos Sąjungos (ES) narės¹. Lyčių lygybės indeksą analizuojantis institutas teigia, jog lyginant nuo 2005 metų iki dabar, Lietuvoje akivaizdi ne progresija, o atvirkščiai – tik lyčių lygybės padėties regresija.² Prasta lyčių lygybės padėtis ne išimtis ir šalies politikoje – čia moterys sudaro vos 24 proc. seimo narių³, merių pozicijas savivaldybėse užima tik 8 proc.⁴ moterų politikų, o Vyriausybė, kurioje šiuo metu yra viena ministrė, 2019 metais kurį laiką buvo išskirtinai vyriška visame ES kontekste⁵. Remiantis Jungtinių Tautų raportu duomenimis, Lietuva yra viena iš valstybių, kurioje pastebimas vienas iš didžiausių moterų skaičiaus kritimas politikoje nuo 2017 metų⁶.

2019 metais Lietuvos viešojoje erdvėje apie lyčių lygybę buvo kalbėta gana daug. Tokį viešą diskursą lėmė tai, jog 2019 metais vyko Lietuvos Respublikos (LR) prezidento(ės) rinkimai, kuriuose gana sėkmingai pasirodė vienintelė dalyvavusi kandidatė moteris. Vyko savivaldybių, vienmandatiniai pakartotiniai seimo narių rinkimai. Taip pat – nemažai prisidėjo tai, jog baigėsi dešimtmetį trukusi buvusios prezidentės D. Grybauskaitės kadencija, kurią žiniasklaidos atstovai bandė įvairiai įvertinti. Galiausiai, kaip jau minėta prieš tai, Lietuvos Vyriausybė kuriam laikui buvo tapusi išskirtinai vyriška, be moterų ministrų. Nors įvairūs indeksai rodo, kad lyčių lygybės padėtis Lietuvoje yra stabiliai prasta ir tik blogėjanti, tačiau akivaizdu, jog apie moteris politikas viešojoje erdvėje yra rašoma, tam tikru būdu neišvengiamai konstruojant politikų reprezentaciją žiniasklaidoje.

¹ Europos lyčių lygybės institutas, *Lyčių lygybės indeksas*, 2019, <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019/LT>>, [žiūrėta 2020-05-18].

² Ten pat.

³ Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, *Moterų ir vyrų atstovavimas sprendimų priėmimo*, 2019, <<https://www.lygybe.lt/lt/lyciu-lygybes-statistika>> [žiūrėta 2020-05-18].

⁴ Ten pat.

⁵ LRT RADIJO laida „10–12“, LRT.lt, *Paskutinę vietą dalijamės su Vengrija: tiek mažai moterų valdžioje neturi nė viena kita ES valstybė*, 2019, <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/paskutine-vieta-dalijames-su-vengrija-tiek-mazai-moteru-valdžioje-neturi-ne-viena-kita-es-valstybe-56-1092522>> [žiūrėta 2020-05-18].

⁶ United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, *Women in politics: 2019*, <<https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2019/women-in-politics-2019-map-en.pdf?la=en&vs=3303>> [žiūrėta 2020-05-18].

Lietuvoje atlikti tyrimai, nagrinėję moters politikės reprezentacijas žiniasklaidoje yra seni⁷ – tyrimai nagrinėjo tik 1997, 2001, 2002, 2004, 2008 metus, to meto populiariausią periodinę spaudą – *Respublikos* ir *Lietuvos Ryto* laikraščius. Ir nors praktinė situacija rodo, kad moters politikės reprezentacija turėtų būti tiriama nuolat, reali situacija sako ką kita. Atkreipiant dėmesį į tai, jog Lietuvoje lyčių lygybės padėtis yra nekintančiai prasta, o tyrimai, nagrinėję moters politikės reprezentaciją seni, galima kelti **pagrindinį tyrimo klausimą**: kaip 2019 metų žiniasklaidoje yra reprezentuojamos moterys politikės?

Tyrimo objektas: dominuojančios moterų politikų reprezentacijos, vyraujančios 2019 metų trijų populiariausių Lietuvos portalų straipsniuose.

Darbo problema: praktinis problemos aktualumas rodo, jog įvairūs lyčių lygybės vertinimai ir indeksai Lietuvoje negerėja, o kaip tik atvirkščiai – tik prastėja. Reali lyčių lygybės padėtis šalyje verčia susirūpinti, jog lyčių lygybės padėtis su laiku tik blogėja. Kita vertus, tyrimai, Lietuvoje nagrinėję moterų politikų reprezentaciją, yra gana seni. Praktinė situacija, susijusi su kintančiu politikų dalyvavimu arba nedalyvavimu politikoje, bei lyčių lygybės padėtis Lietuvoje rodo, kad galimai kinta ir moterų politikų reprezentacijos viešojoje erdvėje, tačiau naujų tyrimų šioje srityje nėra: vadovaujantis jau įgyvendintais tyrimais, neaišku, kaip politikės reprezentuojamos dabar, periodinę spaudą pakeistus interneto portalams. Šiuo darbu prisidedama prie politikės reprezentacijos literatūros pildymo, atliekant naujesnių duomenų analizę ir tęsiant anksčiau atliktus politikų reprezentacijų tyrimus.

Darbo tikslas: remiantis kokybiniu turinio analizės metodu, išsiaiškinti ir nustatyti, kokį moters politikės įvaizdį formuoja žiniasklaida Lietuvoje ir ar kuriamas įvaizdis pasikeitė nuo kurto periodinėje žiniasklaidoje.

Darbo uždaviniai:

- 1) Apžvelgti jau atliktus akademinis tyrimus ir suformuoti teorines prielaidas, susijusias su S. Hall reprezentacijos samprata, apibrėžti žiniasklaidos ir reprezentacijos santykį remiantis K.

⁷ Dalia Marcinkevičienė, Aušra Maslauskaitė, *Moters paveikslas Lietuvos dienraščiuose ir televizijoje*, *Klėja*, 3, <http://www.lsc.vu.lt/assets/leidiniai/indexe5b6.html?show_content_id=453> [žiūrėta 2020-05-17]; Jolanta Germanavičiūtė, *Moters įvaizdžio kategorijų raiška Lietuvos dienraščiuose*, *Klėja*, 6, http://www.lsc.vu.lt/assets/leidiniai/indexb688.html?show_content_id=561 [žiūrėta 2020-05-17]; Laima Petraitytė, Rasa Baločkaitė, Ina Dagytė, *Kandidatų į Lietuvos Respublikos prezidento postą reprezentacija spaudoje 2004 m. ir 2009 m.*, Magistro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetas, 2009; Irmina Matonytė, Aurelija Novelskaitė, Ernesta Butkuvienė, *Moterys rinkimų kampanijoje: pozicijos partijose ir atspindžiai žiniasklaidoje*, *Politologija*, 2, 2007, 98-133.

F. Kahn ir W. Gamson teorinėmis prielaidomis bei nustatyti stereotipinio mąstymo supratimą, kuriuo remiamasi šiame darbe.

- 2) Suformuoti pagrindinį tyrimo tikslą įgyvendinti padedančią metodologiją ir analitinių kategorijų tinklėlį, remiantis ankščiau įgyvendintais tyrimais.
- 3) Pagal išskirtus kriterijus surinkti duomenis empirinei analizei ir juos apdoroti, taikant kokybinę turinio analizės metodologiją.
- 4) Palyginti gautus rezultatus su jau įgyvendintų periodinės žiniasklaidos tyrimų rezultatais ir parengti išvadas.

Šis darbas yra **aktualus** ir **įdomus** tuo, jog jame tiriamas moters politikės reprezentacijos formavimas Lietuvos žiniasklaidoje ir kuriamų reprezentacijų tęstinumas, pratęsiant atliktus ankstesnius akademinius tyrimus. Darbo naujumas daro šį tyrimą įdomesniu – šiame darbe yra susisteminti seni tyrimų rezultatai ir palyginama, ar žiniasklaidoje kuriama moters politikės reprezentacija pasikeitė nuo kurtos periodinėje žiniasklaidoje. Šio darbo analizė papildys jau turimus duomenis moters politikės reprezentavimo tema, leis matyti politikų reprezentacijų tendencijas ir kaitą. Taip pat šis darbas galimai prisidės prie jau įgyvendintų lyčių studijų analizių Lietuvoje.

Metodologija: šiame darbe taikoma kokybinė turinio analizės metodologinė prieiga. Šis metodas pasirinktas, siekiant peržvelgti populiariausios internetinės žiniasklaidos kalbos žodžių reikšmes, norint nustatyti, kokios reprezentacijos, rašant apie moterį politikę, egzistuoja ir dominuoja naujienų portaluose. Tyrimo medžiagą šiame darbe sudaro straipsniai iš trijų didžiausių naujienų portalų Lietuvoje: *Delfi.lt*, *15min.lt* ir *Llrytas.lt*. Šie internetiniai portalai yra pasirinkti dėl to, jog remiantis statistiniais duomenimis 2019 metais Lietuvoje jie buvo skaitomiausi ir populiariausi⁸. Tyrimo laikotarpį sudaro straipsniai, publikuoti 2019 01 01 – 2019 12 31 imtinai, populiariausioje Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje. Tyrimo laikotarpio pasirinkimą lemia sociopolitinis kontekstas, aprašytas 5-6 psl.

Bakalauro darbo struktūrą sudaro keturios pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje pristatomas darbo įvadas ir aktualumas bei tyrimo naujumas. Toliau darbe apibrėžiamos teorinės darbo prielaidos, aprašoma metodologinė prieiga. Antroje darbo dalyje sudaromos iš ankstesnių tyrimų rezultatų žinomos analitinės reprezentacijų kategorijos, pateikiama straipsnių analizė. Trečioje dalyje yra palyginami periodinės žiniasklaidos ir internetinės žiniasklaidos tyrimų rezultatai. Paskutinėje, ketvirtoje darbo dalyje yra formuojamos darbo išvados, pateikiamas literatūros ir analizuotų straipsnių sąrašas.

⁸ Gemius Baltic, „Gruodžio mėnesio apžvalga“, 2020 < <https://www.gemius.lt/visos-naujienos/gruodzio-menesio-apzvalga.html> > [žiūrėta 2020-05-09].

Literatūros ir jau įgyvendintų tyrimų apžvalga

Akademiniėje literatūroje gana vieningai sutariama dėl neigiamo tiek moters politikės, tiek apskritai moters žiniasklaidoje kuriamo įvaizdžio. Žiniasklaidoje pastebimus kuriamus siaurus įvaizdžius tiksliai apibendrina Irminta Matonytė: „Moterys dažniausiai pateikiamos kaip aukos (paprastai, vyrų smurto), kaip nuosavybė (žmona, draugė, dukra), ir kaip moteris motina. Kai moterys pristatomos kaip sprendimus darančios moterys, [...] jų lytis dažnai apibrėžiama kaip svarbus pasakojimo atributas⁹“. Pastebima, jog moterims, kandidatuojančioms į politinius postus žiniasklaidoje yra skiriama mažiau dėmesio nei politikams vyrams¹⁰, kas sąlygoja didesnę vyrų politikų matomumą bei palankias aplinkybes stereotipams apie lytis įsigalėti. Galiausiai, politiniuose rinkėjų lūkesčiuose ima atsispindėti stereotipinės sampratos apie vyrų ir moterų kompetenciją bei interesus¹¹.

Apie žiniasklaidoje kuriamus ilgalaikius moterų politikų stereotipus, kaip, pavyzdžiui, negalėjimą priimti svarbių sprendimų¹², taip pat rašė Alice E. Courtney, Rebecca L. Collins¹³, Gaye Tuchman¹⁴, Miki Caul Kittilson¹⁵ ir Karen Ross¹⁶ – pastaroji autorė savo darbe kartu pabrėžia, jog politikės moterys dažnai susiduria su klausimais, sietiniais su asmeninio pobūdžio informacija, kaip išvaizda ar šeimyninis gyvenimas, o ne profesiniais – politiniais klausimais; žiniasklaidos konstruojamus ir nuo pašnekovo lyties priklausančias skirtingas klausimų formuluotes taip pat yra pastebėjusi ir Margarita Jankauskaitė¹⁷.

Neigiamas politikų reprezentavimas akademiniėje literatūroje sietinas ir su jų asmeninėmis savybėmis bei kompetencijomis. Leonie Huddy, Nayda Terkildsen atlikta studija rodo, jog moterys politikės yra vaizduojamos kaip nepakankamai veržlios, mažiau kompetentingos

⁹ Matonytė, 98-133.

¹⁰ Kim Fridkin Kahn, *Does gender make a difference? An experimental examination of sex stereotypes and press patterns in statewide campaigns*, *American Journal of Political Science*, 1994, 162-195.

¹¹ Matonytė, 98-133.

¹² Alice E. Courtney, Sarah Wernick Lockeretz, *A woman's place: An analysis of the roles portrayed by women in magazine advertisements*, *Journal of Marketing Research*, 8(1), 1971, 92-95.

¹³ Rebecca L. Collins, *Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go? Sex roles*, 64(3), 2011, 290-298.

¹⁴ Gaye Tuchman, *The symbolic annihilation of women by the mass media*. In: *Culture and politics*, Palgrave Macmillan, 2000, 150-174.

¹⁵ Miki Caul Kittilson, Kim Fridkin, *Gender, candidate portrayals and election campaigns: A comparative perspective*, *Politics & gender*, 4(3), 2008, 371-392.

¹⁶ Carolyn M. Byerly, Karen Ross, *Women and media: A critical introduction*, John Wiley & Sons, 2008.

¹⁷ Margarita Jankauskaitė, *Moterų (ne)reprezentacija masinės kultūros vaizdiniuose*, *Sociologija. Mintis ir veiksmas*, 3, 2004, 52-64.

kariuomenės ir gynybos srityse¹⁸. Vadovaujantis šiuo tyrimu, galima teigti, jog politikės yra vertinamos stereotipiniu pagrindu, neatsižvelgiant į asmenines kompetencijų savybes.

Apžvelgiant Lietuvoje susiklosčiusią situaciją, atspindinčią moterų, dalyvaujančių politinėje veikloje, reprezentacijas, šių reprezentacijų turinį ir pobūdį, pastebėtina, kad Lietuvoje išsamesnių tyrimų, nagrinėjusių politikų reprezentaciją žiniasklaidoje nėra daug. Didžiausią įnašą tyrimuose šioje srityje yra padaręs Vilniaus universiteto Lyčių studijų centro leistas mokslinis žurnalas „*Klėja*“¹⁹, prie tyrimų rezultatų taip pat prisideda pavieniai studentų baigiamieji darbai²⁰. Žurnale „*Klėja*“ analizuojamas *Lietuvos Ryto* ir jo priedų bei *Respublikos* laikraščių turinys. Tyrimų išvadose teigiama, jog analizėse yra matomi dichotomijomis ir archetipais paremti stereotipai, supriešinamos privačios ir namų erdvės. Laima Petraitytės magistro darbe tiriamos 2004 ir 2009 metų *Lietuvos Ryto* dienraštyje kuriamos kandidačių į LR prezidento(ės) postą reprezentacijos. Tyrimo išvadose rašoma, jog, nepaisant moters užimamų pareigų, žiniasklaidoje moterys pateikiamos stereotipiniu pagrindu, kuriant opozicines kategorijas.

Žvelgiant į pagrindinės darbo temos akademinės literatūros lauką, galima pastebėti tiek lietuvių, tiek užsienio autorių sutarimą, kad moters politikės reprezentacija žiniasklaidoje yra konstruojama neigiamai, išlaikant įsisenėjusius stereotipus ir tradicinius moterų vaidmenis. Moters politikės reprezentacija Lietuvos žiniasklaidoje yra tirta tik 1997, 2001, 2002, 2004, 2008 metais, pastarojo laiko populiariausioje žiniasklaidoje – *Respublikos* ir *Lietuvos Ryto* laikraščiuose bei prieduose. Turimi tyrimų rezultatai leidžia suvokti, kokie buvo to meto populiariausi moterų politikų įvaizdžiai tuo metu. Visgi, internetinei erdvei tapus labiau prieinamai, didžioji dalis naujienų tapo perskaitoma nebe periodinėje žiniasklaidoje, o populiariausiuose internetiniuose naujienų portaluose²¹ – tokiam kontekste laikraščių populiarumas, lyginant su internetine žiniasklada, gana sumažėjo. Nors praktinė situacija sako, kad moters politikės reprezentacija žiniasklaidoje turėtų būti nuolat tiriama, reali situacija rodo, kad to nėra, todėl šiame darbe bus siekiama atlikti naujesnių duomenų analizę, peržiūrint 2019 metų politikės reprezentaciją žiniasklaidoje.

1. Teorinis pagrindas

1.1. S. Hall reprezentacijos konceptas

¹⁸ Leonie Huddy, Nayda Terkildsen, *Gender stereotypes and the perception of male and female candidates. American journal of political science*, 1993, 119-147.

¹⁹ Marcinkevičienė, Germanavičiūtė.

²⁰ Petraitytė.

²¹ Gemius Baltic.

Šiame darbe yra remiamasi Stuart Hall reprezentacijos teorijos idėjomis, kurios yra kilusios iš socialinio konstruktyvizmo plotmės. Konstruktyvizmo paradigmos idėjos teigia, jog tikrovė yra socialiai konstruojama²², o „žinojimas“ formuojasi, yra perduodamas ir išlaikomas bei įtvirtinamas įvairiose socialinėse situacijose²³ – kitaip tariant, patys daiktai iš savęs nieko nereiškia ir neturi galutinės formuojamos reikšmės. Jų reikšmės yra konstruojamos ir įtvirtinamos socialinių interakcijų metu. Tokia teorinė prielaida sutampa su įgyvendinamo tyrimo tikslu, kuriuo siekiama išanalizuoti, kaip yra konstruojamos reikšmės, susijusios su moterų politikų reprezentacijomis žiniasklaidoje.

Sekant socialinių mokslų tyrėjais, tokiais kaip S. Hall, Chantal Mouffe, Teun A. Van Dijk ar James Paul Gee²⁴, socialinis tikrovės konstravimas neretai vyksta per kalbą – kalba yra neatskiriama socialinio gyvenimo dalis. Todėl šioje teorinėje dalyje yra siekiama suprasti ir apibrėžti, kaip kalba yra naudojama reprezentuojant mus supantį pasaulį arba, kitaip sakant, nurodyti, kaip yra konstruojamos reprezentacijos, susijusios su politikėmis. Tokiame kontekste, formuojant teorinį pagrindą, pasirinkta S. Hall teorinė prielaida, suteikianti galimybę peržiūrėti mus supančią žiniasklaidos kalbą, nustatant kokia yra moters politikės reprezentacija.

Pasak S. Hall, apibendrintai reprezentacija yra sąvokų kuriamos reikšmės mūsų mintyse, išreiškiamos per kalbą²⁵. Šią autoriaus sąvoką sudaro dveji mąstymo lygiai – atskiros, tačiau viena kitą papildančios proceso dalys. S. Hall teigia, kad pirmiausia reikšmės priklauso nuo sąvokų supratimo mūsų mentaliniame lygmenyje – suprantamos reikšmės priklauso nuo sąvokų ir vaizdų, kuriuos suformuojame savo mintyse²⁶. Mentalinio mąstymo vaizdiniai mums leidžia suprasti reiškinius ir vaizdinius, kurių niekada nesame patyrę. Galiausiai, be mūsų galvose kuriamų reikšmių mes vargiai galėtume suprasti mus supantį pasaulį. Kitas S. Hall įvardinamas reprezentacijos procesas – kalba. Teigiama, kad kalba susideda iš įvairių ženklų, kurių reikšmės gali būti perduodamos tik tada, kai turime kodus, kurie mums leidžia išversti savo konceptą į sąvoką ir atvirkščiai²⁷. Vadinasi, žinodami tam tikras sąvokas, mes, naudodami kalbą, galime pasakyti, ką ji reiškia. Išreikšdami reikšmes, mes galime suprasti vieni kitų naudojamą reprezentacijų sąvokas, susikalbėti vieni su kitais. Remiantis S. Hall reprezentacijos prielaida, teigiama, kad objektai, žmonės, įvykiai pasaulyje patys savaime neturi jokios galutinės, fiksuotos reikšmės ar prasmės²⁸. Galima teigti, jog

²² Peter L. Berger, Thomas Luckmann, *Socialinis Tikrovės Konstravimas: žinojimo Sociologijos Traktatas*, Pradai, Atviros Lietuvos Knyga, 1999, 11.

²³ Ten pat, 14.

²⁴ Teun A. Van Dijk, *18 Critical discourse analysis, The handbook of discourse analysis*, 2001; James Paul Gee, *An introduction to discourse analysis: Theory and method*, Routledge, 2014; Ernesto Laclau, Chantal Mouffe, *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*, Verso Trade, 2014.

²⁵ Stuart Hall, *The work of representation. Representation: Cultural representations and signifying practices*, 2, 1997, 45.

²⁶ Ten pat, 4.

²⁷ Ten pat, 14.

²⁸ Ten pat, 45.

reprezentacijos gali duoti pozityvų arba negatyvų vertinimą. Būtent mūsų visuomenė ir kultūra kuria reprezentacijų reikšmes ir prasmes, kurios skirtingais laikotarpiais nuolat kinta.

Taikant aukščiau aprašytas teorines prielaidas praktikoje, galima teigti, jog žiniasklaidos kuriamos moterų politikų reprezentacijos dažnu atveju priklauso nuo žiniasklaidos kuriamo turinio. Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienos kultūros ar laikotarpio reikšmės gali kisti bei referuojant į tai, jog tyrimų, nagrinėjančių moters politikės reprezentaciją naujai atliktų nėra, verta peržiūrėti, ar konstruojamos reikšmės žiniasklaidoje apie politikės pasikeitė, lyginant su periodinėje spaudoje kurtomis politikų reprezentacijomis. Peržiūrėjus internetinės žiniasklaidos priemones, bus galima atsakyti, ar dabartinėje žiniasklaidoje atsirado naujų reikšmių, naudojamų politikų reprezentacijoms formuoti.

1.2. Žiniasklaidos ir reprezentacijos santykis

Šiame teorinės dalies skyriuje yra apibrėžiamas žiniasklaidos ir reprezentacijos santykis šiame darbe, remiantis K. F. Kahn ir W. Gamson teorinėmis prielaidomis. Šiame darbe yra laikomasi prielaidos, kad ankstesniame teorinės dalies skyriuje minėtos pasikartojančios reprezentacijų reikšmės, sekant S. Hall teorija, įtvirtinamos per kalbą, yra kuriamos žiniasklaidoje. Akademiniėje literatūroje iš esmės sutariama, jog mūsų pasaulio supratimą iš esmės formuoja medijos, kurios prisideda formuojant visuomenės supratimą apie politiką, aktualijas, vyraujančias socialines problemas²⁹. Galima teigti, kad žiniasklaida yra vienas iš pagrindinių visuomenės informavimo įrankių. Atrinkdama informaciją apie svarbiausius įvykius, žiniasklaida turi svarų vaidmenį palaikyti ir formuoti tam tikras reprezentacijas ir visuomenės vertinimo nuostatas.

Akademiniėje literatūroje ir praktiniuose tyrimuose sutariama, kad žiniasklaida turi galią pasakyti žmonėms ne tik kaip galvoti, bet ir apie ką³⁰, tokiu būdu nuspręsdama, kokios temos pateks į „pilkąsias zonas“, o kurioms naujienoms bus suteikiama aktualizavimo erdvė. Žiniasklaidos pateikiami žodiniai ar vaizdiniai tekstai visgi ne visada atspindi realybę, o dažniausiai tik formuoja tam tikrus socialinius konstruktus ar mentalinius vaizdinius, galinčius atspindėti įvairaus pobūdžio reiškinius³¹. Tokiu būdu kasdienėje žiniasklaidoje matomi žodžių konstruktai gali tapti įsigaliojančiomis normomis, sudarančiomis sąlygas atsirasti nustovėjusiems stereotipams ir klišėms visuomenėje. Taip pat svarbu pabrėžti, jog skaitydami tokį patį tekstą visuomenės nariai jį linkę suprasti ir priimti ganėtinai skirtingai – nevienodą kuriamų reprezentacijų supratimą gali lemti asmeninė patirtis, socialinė padėtis ir kontekstas³².

²⁹ William Gamson, *Media images and the social construction of reality. Annual review of sociology*, 18(1), 1992, 374.

³⁰ McCombs Maxwell, Donald L. Shaw, *The Agenda-Setting Function of Mass Media, The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 1972, 176–187.

³¹ Gamson, 382.

³² Ten pat, 374-375.

Visgi, žiniasklaida negali reprezentuoti visko, kas vyksta politikoje – dėl to yra daroma selektyvi atranka, atspindinti tik dalį mus supančios visumos. Tai neretai lemia, jog moterys politikės gauna mažiau žiniasklaidos dėmesio, kuris dar dažniausiai būna neigiamas, pabrėžiantis stereotipines moterų savybes³³. Kuriami pasikartojantys negatyvūs politikų vaizdavimo socialiniai konstruktai galiausiai sukuria pasikartojančias, neigiamas moterų politikų reprezentacijas. Taip pat tyrimuose pastebima, kad apie moterų politikų būdo bruožus yra rašoma daugiau nei apie vyrų politikų³⁴. Visgi, verta paminėti, jog žiniasklaidos galia šiame darbe nėra suabsoliutinama, atsižvelgiant į tai, jog sparčiai populiarėja ir vis didesnę politinę įtaką turi socialiniai tinklai.

Apibendrinant aprašytas teorines prielaidas, galima teigti, jog šiame darbe analizuojama internetinė žiniasklaida yra viena iš galimų politikų reprezentavimo priemonių ar erdvių, formuojanti visuomenės viešą nuomonę apie moteris, esančias politikoje. Priklausomai nuo to, kokiame kontekste bus kalbama apie politikas, kaip jos bus apibūdinamos žiniasklaidoje, priklausys visuomenėje matomos ir suprantamos politikų reprezentacijos.

1.3. Lyčių stereotipai žiniasklaidoje

Remiantis ankstesniuose skyriuose aprašytais teorinėmis prielaidomis, teigiama, kad žiniasklaidoje konstruojamos pasikartojančios, negatyvios moterų politikų reprezentacijos sukuria stereotipiškai neigiamus, visuomenėje įsitvirtinančius požiūrius, susijusius su pasikartojančiais lyčių stereotipais. Šiame teorinės dalies skyriuje yra apibrėžiamas stereotipinio mąstymo supratimas, kuriuo remiamasi šiame darbe. Laikomasi nuostatos, kad žiniasklaidoje pateikiami tradiciniai, stereotipiniai moterų politikų įvaizdžiai yra gajūs ne tik visuomenės mąstyme, bet ir pasikartojančiose žiniasklaidos priemonių reprezentacijose.

Šiuolaikinių stereotipų sampratų pradininkas Walter Lippmann teigia, kad žmonės yra linkę iš pradžių apibrėžti, o tik vėliau pamatyti³⁵. Teigiama, jog tokio pobūdžio įsitvirtinusios nuostatos mūsų mąstyme įprastai daro neigiamą poveikį. Pasak autoriaus, išankstinis stereotipų suvokimas giliai valdo suvokimo procesą, leidžiant sukurti ir susikurti išankstinę nuomonę³⁶. Šiame darbe stereotipams yra priskiriami tradiciniai lyčių vaidmenys, tipiško elgesio klischės, išankstinės mintys ir nusistatymai, kurios dirbtinai sukuria lyčių galimybių ribotumą, įsitvirtinantį kaip fenomenaliai natūralų visuomenės mąstymo būdą. Teigiama, jog lyčių stereotipai ir lūkesčiai, susiję

³³ Kim Fridkin Kahn, *The distorted mirror: Press coverage of women candidates for statewide office*, *The Journal of politics*, 56(1), 1994, 170.

³⁴ Ten pat, 169.

³⁵ Walter Lippmann, *Public opinion*, Transaction Publishers, 1, 1946.

³⁶ Ten pat, 31.

su lyčių pagrindu, gali nuvertinti moterų veiklą ir turimas kompetencijas, paneigti pasiektą sėkmę³⁷ ir sukurti panašaus pobūdžio neigiamas reprezentacijas.

Kaip minėta praėjusio skyriaus dalyje, politikės dažniausiai gauna mažiau žiniasklaidos dėmesio, kuris dažniausiai dar ir būna susijęs su gajais visuomenės lyčių stereotipais. Remiantis stereotipiniu požiūriu, pastebima, kad tradiciškai moterų politikų vaidmuo yra labiau pastebimas ir vertinamas švietimo, sveikatos aplinkosaugos srityse, bet dažniausiai nuvertinamas užsienio politikos, gynybos srityse³⁸, o procentiškai mažas moterų skaičius politikoje ir lyderiaujančiose pozicijose yra lyties šališko vertinimo pasekmė³⁹.

Taikant aukščiau aprašytas teorines prielaidas praktikoje, stereotipinės lyčių reprezentacijos šio darbo atveju gali riboti profesines politikų pasirinkimo galimybes, o kartu, kaip buvo minėta, formuoti neigiamą visuomenės nuomonę, susijusią su moterų veikimu politinėje srityje. Pasikartojančios neigiamos reprezentacijos, sekant apibrėžtomis teorinėmis prielaidomis, gali būti paremtos iš anksto numatytais stereotipiniais bruožais.

Apibendrinant visą teorinę dalį, svarbu išskirti, kuo šiame skyriuje taikomos prielaidos bus reikšmingos tolimesnėje analizėje. Remiantis S. Hall reprezentacijos samprata teigiama, jog socialinis tikrovės konstravimas vyksta kalboje – pati visuomenė kuria reprezentacijų reikšmes, kurios keičiasi. Žiniasklaidos priemonės šiame darbe yra suvokiamos kaip moterų politikų reprezentacijų, konstruojamų ir įtvirtinamų per žiniasklaidoje naudojamą kalbą, vietas. Taikant K. F. Kahn ir W. Gamson teorines prielaidas, galima apibendrinti, jog priklausomai nuo žiniasklaidos kuriamo turinio ir konteksto, kuriame bus kalbama apie politikę, priklausys visuomenėje matomos politikų reprezentacijos. Vadovaujamasi nuostata, kad esama bloga lyčių lygybės padėtis yra susijusi su pasikartojančiais, iš anksto numatytais lyčių stereotipais, išryškėjančiais per politikų reprezentacijas žiniasklaidoje. Būtent šių aukščiau išvardintų teorinių prielaidų bus laikomasi kitoje – empirinėje – šio darbo dalyje.

2. Tyrimo metodologija

Šiame darbe yra taikomas kokybinis turinio analizės metodas. Turinio analizė yra lanksti metodologinė prieiga, skirta tirti verbalinius, vaizdinius ir rašytinius duomenis⁴⁰. Turinio analizė gali būti atliekama tiek kokybiniu, tiek kiekybiniu tyrimo metodu. Šiame darbe aktualus yra

³⁷ Alice H. Eagly, and Steffen J. Valerie, *Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles*, *Journal of personality and social psychology*, 46(4), 1984, 735.

³⁸ Kahn, 156.

³⁹ Eagly, 752.

⁴⁰ Frank L. Cole, *Content analysis: process and application*. *Clinical nurse specialist*, 2(1), 1988, 53-57.

pasirinktas pirmasis, kokybinis tyrimo būdas. Tyrimuose, kuriuose taikoma kokybinė turinio analizė, yra sistemingai tyrinėjami dideli informacijos srautai, siekiant nustatyti tekstų, prasmų, savybių ar bendrinių temų ryšius ir juos analizuoti pasirinktame tyrimo lauke⁴¹. Ši metodologinė prieiga griežtų taisyklių neturi ir yra laikoma gana universalia analizės prieiga. Pasirinktas metodas leidžia tyrimo duomenis jungti į skirtingas kategorijas, iš empirinių duomenų formuluoti analizės išvadas⁴².

Siekiant parodyti žiniasklaidos formuojamų požiūrių įvairovę reprezentuojant moterį politikę bei išskirti skirtingas reprezentacijos kategorijas, šiame darbe yra taikoma kokybinė turinio analizės metodologinė prieiga. Anksčiau Lietuvoje įgyvendinti tyrimai, analizuojantys moters politikės reprezentacijas taip pat taikė turinio analizės metodą. Atsižvelgiant į tai, turinio analizės metodologinis įrankis šiame tyrime yra taikomas tikslingai, siekiant palyginti galimus skirtumus tarp jau žinomų tyrimų rezultatų ir šiame darbe tiriamo 2019 metų laikotarpio bei siekiant nustatyti žiniasklaidos tendencijų kintamumą. Taikant kokybinę turinio analizės tyrimo metodologiją, šiame darbe peržvelgiamos populiariausios internetinės žiniasklaidos kalbos žodžių reikšmės, siekiant nustatyti, kokių reprezentacijų, rašant apie moterį politikę, internetinėje žiniasklaidoje yra daugiau. Taip pat, peržvelgus populiariausios žiniasklaidos kalbos turinį ketinama atsakyti į išsikeltą pagrindinį šio tyrimo klausimą – kaip 2019 metų žiniasklaidoje yra reprezentuojamos moters politikės?

Šiame bakalauro darbe remiamasi dedukcine ir indukcine kokybine turinio analizės mąstymo logika. Dedukciniu mąstymo požiūriu yra remiamasi, kai yra žinomos ankstesnių tyrimų rezultatų nuostatos ir yra siekiama jas patikrinti⁴³ – šios analizės atveju išryškinamos ir apibendrinamos iš ankstesnių tyrimų žinomos moterų politikų reprezentacijos. Išskiriant ir apibendrinant žinomus tyrimų rezultatus, sudaromos analitinės kategorijos, kurios pasitelktos tyrimo duomenų analizės metu. Remiantis išskirtomis analitinėmis kategorijomis, sužinoma, kaip moters politikės buvo reprezentuojamos atliktų tyrimų rezultatuose. Sudarant analitines kategorijas, remiamasi šių autorių darbais:

- 1) Irmina Matonytė, Aurelija Novelskaitė, Ernesta Butkuvienė, *Moterys rinkimų kampanijoje: pozicijos partijose ir atspindžiai žiniasklaidoje*. Politologija, 2007.
- 2) Laima Petraitytė, Rasa Baločkaitė, Ina Dagytė, *Kandidačių į Lietuvos Respublikos prezidento postą reprezentacija spaudoje 2004 m. ir 2009 m.*, Magistro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetas, 2009.
- 3) Dalia Marcinkevičienė, Aušra Maslauskaitė, *Moters poveikis Lietuvos dienraščiuose ir televizijoje*, Klėja, Vilniaus universiteto lyčių studijų centras, 2003.

⁴¹ Vilma Žydžiūnaitė, Stanislav Sabaliauskas, *Kokybiniai tyrimai: principai ir metodai: vadovėlis socialinių mokslų studijų programų studentams*, 2017, 57.

⁴² Stephen Cavanagh, *Content analysis: concepts, methods and applications*. Nurse researcher, 4(3), 1997, 5-16.

⁴³ Satu Elo, Helvi Kyngäs, *The qualitative content analysis process*. Journal of advanced nursing, 62(1), 2008, 107-115.

- 4) Jolanta Germanavičiūtė, *Moters įvaizdžio kategorijų raiška Lietuvos dienraščiuose, Klėja, Vilniaus universiteto lyčių studijų centras*, 2003.

Taikant indukcinę mąstymo logiką tyrimuose yra siekiama suprasti naują, nenagrinėtą reiškinį, kuriam apibūdinti trūksta žinių arba tos žinios nėra pakankamai išsamios⁴⁴ – šio darbo atveju ieškoma naujų moters politikės reprezentacijos kategorijų, kurios nėra išskirtos apibendrintuose tyrimų rezultatuose. Remiantis ankstesnių tyrimų susistemintomis analitinėmis kategorijomis, išskirtos reprezentacijos taikomos kaip gairės šiam tyrimui, kartu siekiant atrasti naujas, ankstesniuose tyrimuose neaprašytas politikų reprezentacijas. Atlikus 2019 metų internetinės žiniasklaidos tyrimą, išskirtas reprezentacijas galima palyginti su ankstesnių žinomų tyrimų rezultatais, siekiant peržiūrėti moterų politikų reprezentacijų kaitą žiniasklaidoje ir atsakyti, ar jos pasikeitė nuo periodinės žiniasklaidoje kurtų politikų reprezentacijų.

2.1. Duomenų atranka, analizės metodas ir tyrimo etapai

Tyrimo medžiagą šiame darbe sudaro straipsniai iš trijų didžiausių naujienų portalų Lietuvoje - *Delfi.lt*, *15min.lt* ir *Lrytas.lt*. Šie internetiniai portalai yra pasirinkti dėl to, jog 2019 metais Lietuvoje jie buvo skaitomiausi ir populiariausi⁴⁵. 2019 metų gruodžio mėnesio *Gemius Baltic* tyrimo duomenimis populiariausia žiniasklaidos priemonė Lietuvoje buvo *Delfi.lt*, antroje vietoje – *15min.lt* portalas, o trečias liko *Lrytas.lt*.

Tyrimo laikotarpį sudaro straipsniai, publikuoti 2019 01 01 – 2019 12 31 imtinai, populiariausioje Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje. Šis konkretus tyrimo laikotarpis pasirinktas dėl to, jog 2019 metais suaktyvėjo viešasis diskursas, susijęs su lyčių lygybe Lietuvoje. Suaktyvėjusį viešą diskursą lėmė tai, jog 2019 metais vyko LR prezidento rinkimai, kuriuose viena iš kandidačių buvo moteris. Taip pat, vyko savivaldos, vienmandatiniai pakartotiniai seimo rinkimai, baigėsi buvusios prezidentės D. Grybauskaitės dešimtmetį trukusi kadencija. Galiausiai, Lietuva kuriam laikui buvo tapusi vienintele Europos sąjungos nare, kuri savo Vyriausybės kabinetuose neturėjo nei vienos moters ministrės – tai lėmė, jog Lietuva atsidūrė tarptautinių lyčių lygybės indeksų pakraščiuose. Taip pat tyrimai, nagrinėjantys moters politikės reprezentaciją žiniasklaidoje yra seni, tad verta tęsti tyrimus atnaujinant duomenis.

Darbo empirinėje dalyje analizuojami straipsniai, atrinkti pagal raktinius žodžius: „kandidatė“, „politikė“, „prezidentė“, „ministrė“. Iš viso tyrime buvo atrinkti 85 straipsniai: *Delfi.lt* (n=39), *Lrytas.lt* (n=42), *15min.lt* (n=4). Kai kurie straipsniai buvo paskelbti visose arba keliose

⁴⁴ Ten pat.

⁴⁵ Gemius Baltic.

naujienų portaluose, tad svarbu paminėti, jog pasikartojantis straipsnių turinys į tyrimą įtraukiamas nebuvo. Svarbu atkreipti dėmesį į nenumatytą internetinių puslapių paieškos ribotumą – su šia kliūtimi atliekant tyrimą buvo susidurta naudojantis *15min.lt* publikacijų paieška. Manoma, kad greičiausiai sugriežtinus duomenų apsaugos taisykles tapo ribojamas ir publikacijų prieinamumas, kas lėmė kiekybiškai mažą *15min.lt* publikacijų skaičių šiame darbe. Visgi, yra manoma, kad didesnis portalo straipsnių skaičius kokybiškai nebūtų pakeitęs šio darbo rezultatų.

Medžiagos atranka analizėje buvo vykdoma keliais etapais: 1) pasirinktuose naujienų portaluose pagal tinkamus raktinius žodžius buvo ieškoma straipsnių 2) į tyrimą buvo įtrauktos tik tos publikacijos, kurių turinys iš esmės buvo susijęs su moterimis politikėmis, vienas iš raktinių žodžių yra aprašomas kaip vienas iš pagrindinių straipsnio veikėjų. Todėl svarbu paminėti, jog tos publikacijos, kuriose politikės buvo minimos tik kontekste, o ne kaip pagrindiniai veikėjai, įtrauktos nebuvo.

Atsižvelgiant į tai, jog šioje analizėje lieka nemažai vietos interpretacijoms ir palyginimams, išlieka nedidelė subjektyvumo galimybė. Visgi, tokią galimybę yra siekiama sumažinti, laikantis šio darbo teorinių prielaidų. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pasirinkta analizuoti tik per kalbą konstruojamas politikų reprezentacijas, į tyrimą neįtraukiant kartu su publikacijomis pateikiamų nuotraukų ir vaizdo įrašų.

3. Tyrimo rezultatai

3.1. Periodinės žiniasklaidos reprezentacijų apibendrinimas

Šioje dalyje bus pristatomos ir apibendrinamos žiniasklaidoje kuriamos moterų politikų reprezentacijos, žinomos iš ankstesnių tyrimų. Formuojant analitinį tinklėlį, išskirtos reprezentacijos yra iliustruojamos pavyzdžiais, atskleidžiant išskirtų reprezentacijų turinį.

Dėl tyrimų trūkumų šioje analizės dalyje moteris politikė ir moteris yra apjungiamos į tokį patį analitinį dėmenį. Anksčiau Lietuvoje įgyvendintų tyrimų, analizuojančių moters politikės reprezentacijas nėra daug. Panašaus pobūdžio tyrimai analizuoja moterų reprezentacijas, apimančias ir su karjera susijusius aspektus, kai politika tampa viena iš moters karjeros sričių, formuojanti su karjera susijusias moters reprezentacijas. Todėl jau įgyvendintuose tyrimuose išskirtų reprezentacijų taikymas moterų politikų reprezentacijų tyrimui leidžia pasiekti tyrimo tikslus ir palyginti, ar politikės reprezentacija šiuo metu pasikeitė nuo kurtos periodinėje žiniasklaidoje. Taip pat moteris politikė iki šiol žinomuose tyrimų rezultatuose nebuvo vaizduojama kažkaip specifiskai, negu moteris bendrąja prasme, moteris politikė analizėse nebuvo išskiriama – todėl turimi rezultatai šioje dalyje gali būti apibendrinami.

Atlikti tyrimai leidžia suvokti, jog periodinėje žiniasklaidoje ryškiausias naratyvas yra išskiriamas politikės ir karjeros reprezentacijos santykių. Mažiau minima buvo politikės ir šeimos reprezentacija, o mažiausiai kartų pastebėta – išvaizdos tematika. Taigi, apibendrinus jau žinomus tyrimus, tampa aišku, jog periodinėje žiniasklaidoje lyčių reprezentacija yra kuriama remiantis vyraujančiu stereotipiniu pagrindu. Stereotipinis teorinis pagrindas yra išskiriamas šio darbo teorinėje dalyje, 14 – 15 psl.

3.1.1. Politikės ir karjeros reprezentacijos santykis

Moters ir karjeros reprezentacijos santykis atliktuose tyrimuose buvo pastebėtas dažniausiai. Tyrimuose pastebima, jog tokios būdo savybės kaip lyderystė, ryžtingumas, valdingumas dažniausiai yra priskiriamos vyriškomis savybėmis ir tradiciškai nesiejamos su moterišku įvaizdžiu⁴⁶:

„Būdama moteris, lyg ir nelabai tiktų rinkėjoms moterims. Bet ji juk – ne kokia liaunutė manekenė, o stipri moteris, pusiau vyras – vien Rytų kovų juodasis diržas ką reiškia“. (R. Valatka. Rujojanti tauta ir rinkimai, „Lietuvos rytas“, 2009 03 02, p. 2)

⁴⁶ Petraitytė, 56.

„Visuomenė ėmė žavėtis ir moterimis, kurios, kaip ir vyrai, dirba po 12-14 valandų per parą, pačios save išlaiko, važinėja atostogauti į užsienį, gali nusipirkti butą miesto centre ir yra visiškai nepriklausomos“. (D. Gudavičiūtė. Senmergių skrydis: nuo paniekos iki garbinimo, „Lietuvos rytas“, 2009 03 28, p. 1, 6-7)

Darbuose teigiama, jog dažnai politikų laimėjimai ar dėmesys telkiamas į nesvarbių, didelės įtakos neturinčių detalių aprašymą⁴⁷, o pačios moterys pristatomos kaip nenusisėkusios politikės, kurios nuolat patenka į nemalonias, komiškas situacijas⁴⁸:

„Loreta gal nėra susikūrusi stiprios moters įvaizdžio, bet ji yra stipri moteris“, - teigė V. Uspaskichas (Prie starto - grūstis, „Lietuvos rytas“, 2009 03 10, p. 3).

“Kultūros ministrė R. Dovydenienė yra maloni, simpatinga moteris, bet nesu girdėjęs apie jos kultūrinės iniciatyvas⁴⁹“.

Taip pat, opozicija tarp moters ir karjeros atsiranda dar ir dėl to, kad politikės lieka stipriai susietos su archetipinės motinos įvaizdžiu⁵⁰:

„D. Grybauskaitės populiarumas įrodo, kokia netikėtai didele meile gali suliepsnoti lietuvių širdis tam, kuris pasirodys galintis būti atrama ar užuovėja“. (Laiko ženklai, „Lietuvos rytas“, 2009 03 05, p. 2)

Apibendrinant, politikės ir karjeros reprezentacijos kategorijoje išskiriama nepasisėkusios politikės kategorija, teikiamas dėmesys į nesvarbias, su profesija nesusijusias detales.

3.1.2. Politikės ir šeimos reprezentacijos santykis

Politikės ir šeimos santykis išryškėja per kuriamą įtampą tarp moters karjeros ir motinystės arba santuokos supriešinimą – tai palaiko nuomonę, kad šios sferos yra nesuderinamos ir moteriai būtina pasirinkti tik vieną iš jų⁵¹:

„Istorikės teigimu, šiuo metu eurokomisarei jos socialinis statusas gali labai padėti – senmergė yra nepriklausoma, o rinkėjai būtent ir nori visiškai nepriklausomo kandidato“. (D. Gudavičiūtė. Senmergių skrydis: nuo paniekos iki garbinimo, „Lietuvos rytas“, 2009 03 28, p. 1, 6-7)

Atvejai, kai politikoje dalyvauja vienišos politikės, tik patvirtina nusistovėjusį požiūrį, jog moteris turėtų rinktis tarp karjeros ir šeimos, neturėdama galimybės pasirinkti:

⁴⁷ Marcinkevičienė.

⁴⁸ Ten pat

⁴⁹ Ten pat

⁵⁰ Petraitytė, 57.

⁵¹ Marcinkevičienė.

„Jei Lietuvos prezidento rinkimus laimėtų viena iš kandidačių moterų, iškiltų opi problema – kas taptų pirmuoju šalies ponu? Ir Kazimiera Prunskienė, ir Vilija Blinkevičiūtė – vienišos moterys“. (Pirmojo pono krizė „Lietuvos rytas“, 2004 05 11, p. 19)

„-Tekėk už manęs, geroji mergele, - prašiau./-Tu toks mielas! – sušuko ta. – Bet nieko neišmanai apie politiką ir ekonomiką. Nesutaps charakteriai/ <...> - Apie tuos dalykus galėsi darbo metu su komisarais plepėti. Aštuonių valandų tam per akis. O į namus man politikos tai netempsi! Ten virsi ir skalbsi. /- Jei neskaniai išvirsi, paimsiu diržą ir parodysiu tau kelią į Krizių centrą, - paaiškinau <...>/ <...> Girdėjau, Lietuvos žmonės nori mane Prezidente išrinkt.../- Puiku! – sušukau. – Bet pietūs kasdien. Ir jokių pašildytų vakarykščių. Jei bus tvarka nuosavoj virtuvėj, bus ir visoj valstybėj“. (J. Erlickas. Vilniaus legendos. Gedimino sapnas, „Lietuvos rytas“, 2009 03 21, p. 10).

Autorių darbuose pastebima, jog šeimos naratyve dominuojančios politikės vaizduojamos besirūpinančios šeimos ar aplinkinių gerove, atstovauja greičiau pasyvią nei veiklią poziciją veiklos/darbo atžvilgiu ir publikacijose dažnai minimos ne dėl užimamų pareigų ar asmeninių pasiekimų, o dėl socialinio išskirtinumo (žymaus vyro, sūnaus, viršininko žmona, motina, sekretorė), patirtų emocijų ar socialinės problemos⁵².

3.1.3. Politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykis

Politikės ir išvaizdos reprezentacijų kategorija pasižymi akcentuojamu moters kūniškumu ir seksualumu, pristatant moteris kandidates, esamas ir buvusias grožio karalienes⁵³. Politikėms yra užduodami klausimai, susiję su jų išvaizda, siejami su visuomenėje įsitvirtinusiis stereotipais:

„Argi blondinė mėlynomis akimis gali būti protinga? Gali“. (D. Kaikarytė. Eurokomisarė Dalia Grybauskaitė: „Nenorėčiau būti geresnės ar gražesnės, kitokia negu esu“)

„Geležinė ledi nuolankiai tarnauja savo gėlėms“. („Stilius“, 2009 04 10, p. 12-170).

„Svarbia tema tapo naujas prezidento posto siekiančios L. Graužinienės įvaizdis. Politikė į suvažiavimą atvyko papuošta skoningais drabužiais, subtiliu makiažu ir tvarkinga šukuosena“. (K. Stankevičė. Rūpėjo ir rinkimai, ir šukuosena, „Lietuvos rytas“, 2009 03 16, p. 3).

Žurnalistės domisi, ar spėja politikės ryte pasidaryti šukuoseną, ar naudojasi dizainerių paslaugomis ir pan. Tokių klausimų sulaukė D. Grybauskaitė⁵⁴:

„O kas rūpinasi jūsų šukuosena? – Užlekiu į Europos Parlamento pastatą, nes ten kirpykla pradeda dirbti labai anksti“.

⁵² Germanavičiūtė.

⁵³ Matonytė, 122.

⁵⁴ Petraitytė, 64.

„<...> - Ar susitikusios su draugėmis paplepate tiesiog moteriškai, pavyzdžiui, apie naujų lūpų dažų spalvą?/- Na, apie lūpų dažus dar neteko diskutuoti. O apie šeimą, vaikus, tėvus, bėdas kalbamės kaip ir visi žmonės“. (D. Kaikarytė. Eurokomisarė Dalia Grybauskaitė: „Nenorėčiau būti geresnės ar gražesnės, kitokia negu esu“)

„Geležinė ledi nuolankiai tarnauja savo gėlėms“. („Stilius“, 2009 04 10, p. 12-17).

Apibendrinant, kategorijoje išskiriamas stereotipiniu pagrindu kuriamas politikės įvaizdis, pabrėžiantis politikų kūniškumo ir seksualumo reprezentaciją.

1 Lentelė. Iš ankstesnių tyrimų žinomos politikų reprezentacijos žiniasklaidoje, kurios atliks analitinių kategorijų vaidmenį įgyvendinamame moterų politikų reprezentacijų tyrime.

Politikės ir karjeros reprezentacijos santykis	1) Nepasisekusių politikų reprezentacija. 2) Telkiamas dėmesys į nesvarbias, su politika ar karjera tiesiogiai nesusijusias detales.
Politikės ir šeimos reprezentacijos santykis	1) Supriešinami karjeros ir šeimos pasirinkimai. 2) Akcentuojama pasyvi pozicija.
Politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykis	Akcentuojamas moters kūniškumas ir seksualumas.

3.2. 2019 metų internetinės žiniasklaidos tyrimo rezultatai

3.2.1. Politikės ir karjeros reprezentacija

Nagrinėjant politikės ir karjeros reprezentacijos santykį pastebima, kad šio naratyvo reprezentacija analizuojame turinyje yra aprašoma plačiausiai, naudojant tiek teigiamą, tiek neigiamą reprezentaciją. Šioje analizės dalyje ryškėja neigiami bruožai tokie, kaip moteriškos lyties įvardinimas kaip kliūtis, siekiant karjeros, atsispindintys per politikę, reprezentuojamą kaip neišmanančią savo darbo srities, taip pat politikę įvardinant kaip politiko pakaitalą. Vis tik greta neigiamų savybių, remiantis analizės duomenimis, galima išskirti ir teigiamus bruožus tokius, kaip skatinimas moterims įsitraukti į politinę veiklą yra reprezentuojami kaip pasigerėjimas tam tikromis kompetentingomis politikėmis ir jų darbais.

Analizuojant straipsnius pastebima, jog moteriška lytis yra pabrėžiama kaip kliūtis užimti vadovaujančias pareigas ir yra akcentuojama kaip vienas iš politikų trūkumų, nurodančių, kodėl

politikė neturėtų užimti svarbių politinių pareigų. Tokio pobūdžio pasisakymus galima pastebėti kaip vieną iš paaiškinimų po LR prezidento(ės) rinkimų, kodėl I. Šimonytei nepavyko laimėti antrajame rinkimų ture. Kitu atveju, analogiška situacija analizuojamoje medžiagoje pastebima, R. Tamašūnienei tapus vienintele moterimi Vyriausybėje ir pradėjus vadovauti LR vidaus reikalų ministerijai:

„Užduodamas klausimus naujai ministrei, Audrys Šimas prabilo apie ministrei krentančią „vyrišką“ naštą. „Ant jūsų moteriškų pečių užgula tokia gan vyriška, vyrų tramdymo našta. Tokios ministerijos kaip VRM, jos departamentams daugiausiai vadovauja vyrai. Manau tas jums iškels tokį iššūkį“, – klausimą pradėjo A.Šimas.⁵⁵

„Ministeriją jai perduodantis E.Misiūnas apgailestavo, kad portfelis, kurį jam tenka perduoti, yra gana vyriškas, tačiau žadėjo nupirkti moteriškesnį.“⁵⁶

„Tačiau jau dabar jaučiu tą atsakomybę, kuri mane užgrius. Neabejoju, kad bus atidžiai stebima, kaip sekasi vadovauti tokiai „vyriškai“ ministerijai, kuriai moteris dar niekada nevadovavo.“⁵⁷

„Tuo tarpu antrajame ture pastarajam nusileidusios I. Šimonytės išskirtų bruožų paveikslas pajavairintas argumentu, kad ji yra moteris.“⁵⁸

„Man toks įtarimas, kad jei tuose rinkimuose būčiau vyras, nepatirčiau tokio puolimo.“⁵⁹

„Šimonytė lemingame ture smarkiai atsiliko nuo Gitano Nausėdos [...] todėl, kad ji – moteris.“⁶⁰

Nagrinėjamuose straipsniuose galima išvelgti pačių politikų pasipiktinimą ir liūdesį, jog dėl savo biologinės lyties politikės turi įdėti daugiau pastangų ir laiko, siekiant geresnių darbo rezultatų, pripažinimo. Galima pastebėti, kad politikės pačios pripažįsta, kad joms tenka įrodyti, jog jos taip pat gali sėkmingai dirbti politinėje veikloje:

„Kai esi moteris ir dar viena jauniausių politikoje, tai tau nuolat reikia kažką įrodinėti“.⁶¹

⁵⁵ Simona Voveriūnaitė, „Sunki vienintelės ministrės dalia – aidėjo replikos apie „moterišką“ R.Tamašūnienės pečius.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/20/news/sunki-vieninteles-ministres-dalia-aidejo-replikos-apie-moteriskus-r-tamasunienes-pecius-11524938/>> [Žiūrėta 2020-05-09].

⁵⁶ Agnė Černiauskaitė, „Naujiems pavaldiniams pristatyta R. Tamašūnienė repliką dėl lyties neišvengė ir iš E. Misiūno.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/21/news/naujiems-pavaldiniams-pristatyta-r-tamasuniene-repliku-del-lyties-neisvenge-ir-is-e-misiuno-11533577/>> [Žiūrėta 2020-05-09].

⁵⁷ Tadas Ignatavičius, „Net keliems generolams diriguosianti R. Tamašūnienė pažėrė kritikos.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/20/news/net-keliems-generolams-diriguosianti-r-tamasuniene-pazere-kritikos-11517570/>> [Žiūrėta 2020-05-09].

⁵⁸ Lrytas.lt, „Prezidentinių pasirinkimų analizė: visuomenė nurodė 70 skirtingų balsavimo priežasčių“, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/29/news/prezidentiniu-pasirinkimu-analize-visuomene-nurode-70-skirtingu-balsavimo-priezasciu-10543439/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁵⁹ Gintaras Šiuparys, Viktorija Rimaitė, „Moters dienos proga Mažeikių politikai – gedulo puokštė.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/03/08/news/moters-dienos-proga-mazeikiu-politikei-gedulo-puokste-9507310/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶⁰ Goda Juocevičiūtė, „Dalios Grybauskaitės valdymo epocha traukiasi.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/goda-juoceviciute-dalios-grybauskaites-valdymo-epocha-traukiasi.d?id=81353102>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶¹ Simona Macijauskaitė, „Aušrinė Armonaitė: apie netikėtus pomėgius, mylimą vyrą ir viešumo kainą.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/moterys/metu-moterys-2019/ausrine-armonaite-apie-netiketus-pomegius-mylima-vyra-ir-viesumo-kaina.d?id=81637387>> [Žiūrėta 2020-05-10].

Neretai politikė analizuojamuose naratyvuose reprezentuojama kaip nesavarankiška, manipuliuojama, galimai neprofesionali politikė, neišmananti savo darbo srities ar net trukdanti dirbti kitiems. Taip pat yra užsimenama, kad neprofesionalios politikės reprezentacija yra naudojama, siekiant pateisinti mažą moterų skaičių politikoje:

„Reaguodami į tokią neprofesionalų veikimą ir neturėdami galimybės gauti iš ministrės atsakymų tiesiogiai, šiandien pradėsiu konsultacijas su kitomis opozicinėmis frakcijomis dėl galimybės surengti ministrei interpeliaciją bei gauti atsakymus tokiu būdu.“⁶²

„Galima spėti, kad I.Šimonytė būtų dar dažniau nei D.Grybauskaitė naudojama kaip konservatorių taranas.“⁶³

„Kitas aspektas yra „moteriška tema“: kas gali paneigti, kad pasiūlydamas į ministrus jokios patirties konkrečioje srityje neturinčių moterį, kai visi į tavo bado pirštu dėl itin vyriškos Vyriausybės, sąmoningai eini į riziką, kad ji susimaus. O tada jau sakysi: matot, aš jums sakiau, kad svarbu profesionalumas“⁶⁴

„Atšovė esą „skambindama trukdo dirbti“[...] „Viskas, kas prieš mane, tai buvo priimama kaip teigiamas veiksmas. Aš pati jaučiau, kad niekas net negali kalbėti gerai viešai apie mane.“⁶⁵

„Prisiminkime Jurgitą Petrauskienę! Legendinė misijų-vizijų-erezijų-iššūkių ministrė, bet... Deja, ji buvo kas tik norite, tačiau ne Švietimo ministrė.“⁶⁶

Analizuojamame turinyje tam tikrais atvejais yra menkinančių pašaipų, kurias galima prilyginti neapykantos kalbai – pastarajame pavyzdyje, pateikiamame kaip minėto reprezentacijos bruožo, kad ir nedominuojančio, tačiau sutinkamo dalyje analizuojamos medžiagos, politikės buvo sulyginamos su gyvūnais, o padaryti darbai buvo vertinami itin kandžiai ir pašaipiai:

„Prezidentės apsidviejavimai Rytų lokio atžvilgiu priminė už tvoros straksinio šuniuko viauksėjimą iš baimės ar iš noro prieš šeimininkus pasirodyti drąsiam: per grotas įnirtingai loja ant praeivių, tada juokinga būna ir pro šalį bindzenantiems prašalaičiams, ir pačiam savininkui.“⁶⁷

⁶² Eleonora Budzinauskienė, ELTA, „Opozicija tarsis dėl interpeliacijos Tamašunienei.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/opozicija-tarsis-del-interpeliacijos-tamasunienei.d?id=82597691>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶³ Vytautas Bruveris, „G. Nausėdai į blauzdą įsikibo viena aršiausių konservatorių vilkių.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/19/news/vytautas-bruveris-g-nausedai-i-blauzda-isikibo-viena-arsiausiu-konservatoriu-vilkiu-10400902/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶⁴ Lrytas.lt, „D. Grybauskaitės ir S. Skvernelio konfliktas privertė prabilti: vieni kaltina, kiti siūlo taikytis.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/02/06/news/d-grybauskaites-ir-s-skvernelio-konfliktas-priverte-prabilti-vieni-kaltina-kiti-siulo-taikytis-9137807/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶⁵ Delfi, „Loreta Grauzininė: tada manęs vyras vos iš namų neišvarė.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/loreta-grauziniene-tada-manes-vyras-vos-is-namu-neisvare.d?id=82401289>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶⁶ Lrytas.lt, „Iš mokytojo kasdienybės: „Grįžau per kaitrą iš mokyklos riebaluota kakta ir šlapiu užpakaliu.““ 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/12/news/is-mokytojo-kasdienybes-grizau-per-kaitra-is-mokyklos-riebaluota-kakta-ir-slapiu-uzpakaliu--10715309/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶⁷ Viktoras Uspaskichas, „Didžiausia grėsmė Europai yra Dalia Grybauskaitė!.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/viktoras-uspaskichas-didziausia-gresme-europai-yra-dalia-grybauskaite.d?id=81504993>> [Žiūrėta 2020-05-10].

„Bet čia į sceną įpuolė viena aršiausių konservatorių vilkių R.Juknevičienė ir įsikibo G.Nausėdai į blauzda.“⁶⁸

„Kiek realios reikšmės tokiems susitikimams su vadinamąja šluba antimi gali teikti kiti lyderiai – nežinia.“⁶⁹

„D.Grybauskaitė jau baigia kadenciją, o Seimo dauguma jau ne kartą jai parodė, kur vėžiai žiemoja ir kur yra šlubų ančių vieta.“⁷⁰

Taip pat pavieniais atvejais nagrinėjamame turinyje buvusi prezidentė D. Grybauskaitė buvo įvardinama žeminančiais moteriškos lyties sinonimais, kuriose taip pat akivaizdžiai dominavo neapykantos kalba:

„Mums reikalinga ne įžeistos bobos nuomonė, bet oficiali valstybės vadovės pozicija.“⁷¹

„D. Grybauskaitės režimas daug kam buvo toks atgrasus, kad jis tautos mentalitete net paskatino atgyti Smetonos laikų kaimo muzikų „išminčiai“, esą bobos vieta – prie puodų.“⁷²

Tiriamąjį laikotarpį straipsniuose galima išvystyti akcentuojamą lytį, kaip paaiškinamąją priežastį, kodėl politikėms buvo paskirtos vadovaujančios pareigos. Analizuota medžiaga ir analizuojamo laikotarpio kontekstas leidžia numatyti, kad tokie paaiškinimai greičiausiai atsirado po to, kai LR Vyriausybėje nebeliko ministrių moterų, o pagal lyčių lygybės indeksą Lietuvoje atsidūrė Europos Sąjungos paskutinėse vietose, tad reikėjo skubiai taisyti padėtį ir skirti ministrę moterį, kuria tapo politikė R. Tamašūnienė:

„Bet tai galima traktuoti kaip atsižvelgimą į prezidento rekomendaciją, kad Vyriausybėje būtų ir moterų.“⁷³

„Akivaizdu, kad valdantieji susiduria su sunkumais ieškodami moters kandidatės. Beje, siūlyti moterį vakar paragino ir Prezidentūra.“⁷⁴

⁶⁸ Vytautas Bruveris, „G. Nausėdai į blauzda įsikibo viena aršiausių konservatorių vilkių.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/19/news/vytautas-bruveris-g-nausedai-i-blauzda-isikibo-viena-arsiausiu-konservatoriu-vilkiu-10400902/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁶⁹ Vytautas Bruveris, „Rūmų atsiskyrelė nutarė atsigriebti.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/01/09/news/vytautas-bruveris-rumu-atsiskyrele-nutare-atsigriebti-8805298/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷⁰ Vytautas Bruveris, „Nauji metai – naujas ir Viktoras Pranckietis.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/01/03/news/vytautas-bruveris-nauji-metai-naujas-ir-viktoras-pranckietis-8744667/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷¹ Lrytas.lt, „A. Valinską nustebino D. Grybauskaitės elgesys: „Tai – dovana S. Skverneliui.““ 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/02/15/news/a-valinska-nustebino-d-grybauskaites-elgesys-tai-dovana-s-skverneliui--9247117/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷² Viktoras Uspaskichas, „Didžiausia grėsmė Europai yra Dalia Grybauskaitė!.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/viktoras-uspaskichas-didziausia-gresme-europai-yra-dalia-grybauskaite.d?id=81504993>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷³ Delfi, „Tamašūnienė į ministres siūloma atsižvelgus į Nausėdos rekomendaciją.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tamasuniene-i-ministres-siuloma-atsizvelgus-i-nausedos-rekomendacija.d?id=81923557>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷⁴ ELTA, „Socialdemokratai į eurokomisarus siūlo net dvi moteris.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/socialdemokratai-i-eurokomisarus-siulo-net-dvi-moteris.d?id=81881335>> [Žiūrėta 2020-05-10].

„Premjero patarėjas taip pat pripažino, kad lytis irgi buvo svarbu: „Finale buvo renkama iš dviejų ar trijų moterų.“⁷⁵

Vis tik, remiantis analizuotais straipsniais, negalima daryti generalizacijos, kad politikės ir karjeros reprezentacijos analitinėje kategorijoje šiuo nagrinėtu laikotarpiu dominavo išskirtinai vien neigiamos savybės ir bruožai, susiję su politikės lytimi. Kaip rodo analizės duomenys, moteriška lytis gali būti išskiriama ir kaip teigiama savybė – politikės stiprybė, ypač atsižvelgiant į Europos sąjungos pastangas skatinti lyčių lygybę politikoje:

„Ji turi privalumą dėl to, kad yra stipri moteris kandidatė, o tokių yra šiek tiek mažiau. [...] Mūsų prezidentė turi tam tikrus plusus – tai maža šalis, Rytų Europa ir moteris. [...] Tuo požiūriu ji turi didelius prigimtinius pranašumus.“⁷⁶

„Europos politikoje svarbi lyčių lygybė, todėl mažiausiai vienos aukštos pareigos turėtų tekti moteriai. D. Grybauskaitė Briuselyje žinoma dėl savo tiesmukumo ir aštrios retorikos.“⁷⁷

„Ketinę balsuoti už I. Šimonytę – taip pat akcentavo sumanumą, bet kartu ir tai, kad kandidatė yra moteris.“⁷⁸

Svarbu atkreipti dėmesį, kad analizuojamuose straipsniuose politikė, pasižyminti stereotipiškai vyriškomis savybėmis, tokiomis kaip drąsa ir narsa, tampa lyginama su vyru ir iškiliomis istorinėmis asmenybėmis arba yra įvardinama kaip vyro alternatyva:

„Patarėjai Dalią Grybauskaitę lygina su Vytautu Didžiuoju, kad ši epocha buvo tokia pat Lietuvą iškėlusį, kaip ir anais laikais. [...] Gal mes turime iš tiesų suprasti, kuo Grybauskaitė yra panaši į Aleksandrą Makedonietį, su kuriuo knygoje ji yra lyginama.“⁷⁹

„I. Šimonytės kandidatūra galėtų tapti puikia alternatyva kandidatui vyrui.“⁸⁰

„Taip pat apklausos rodė, kad po prezidentės moters, dabar žmonės nori prezidento vyro.“⁸¹

Su anksčiau minėtu reprezentacijos bruožu susišaukia ir stereotipinis politikės, kaip moters, iš kurios tikimasis „moteriško“, tai yra švelnaus ir jautraus elgesio, vaizdinys, sutinkamas

⁷⁵ Tadas Ignatavičius, „Kritikos sulaukęs S. Skvernelis rado moterį – užtruko net keletą mėnesių.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/02/01/news/kritikos-sulaukes-s-skvernelis-rado-moteri-isvengs-ir-tarptautines-gedos-9071043/#foto=9071647>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷⁶ Dalia Plikūnė, „Kova dėl vieno aukščiausių ES postų: Grybauskaitės ateitį gali nulemti penki nežinomieji.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kova-del-vieno-auksciausiu-es-postu-grybauskaites-ateiti-gali-nulemti-penki-nezinomieji.d?id=81487823>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷⁷ Vaidotas Beniušis, BNS, „ES prasideda postų dalybos: septynios Grybauskaitės stiprybės ir silpnybės.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/es-prasideda-postu-dalybos-septynios-grybauskaites-stiprybes-ir-silpnybes.d?id=81296527>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷⁸ Lrytas.lt, „Prezidentinių pasirinkimų analizė: visuomenė nurodė 70 skirtingų balsavimo priežasčių“, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/05/29/news/prezidentiniu-pasirinkimu-analize-visuomene-nurode-70-skirtingu-balsavimo-priezasciu-10543439/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁷⁹ Arnas Mazėtis, Agnė Vasiliauskaitė, „Perskaitęs knygą apie Grybauskaitę rado keistų faktų: gal tai atvers mums akis.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/perskaites-knyga-apie-grybauskaite-rado-keistu-faktu-gal-tai-atvers-mums-akis.d?id=81328138>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸⁰ Eleonora Budzinauskienė, ELTA, „Siūlo svarstyti Šimonytės kandidatūrą į eurokomisarės postą.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/siulo-svarstyti-simonytes-kandidatura-i-eurokomisares-posta.d?id=81698119>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸¹ Dalia Plikūnė, „Kodėl Šimonytei nepadėjo nei feisbukas, nei garsenybės: ekspertai vardina tokio rezultato priežastis.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kodel-simonytei-nepadejo-nei-feisbukas-nei-garsenybes-ekspertai-vardina-tokio-rezultato-priezastis.d?id=81283635>> [Žiūrėta 2020-05-10].

žiniasklaidoje. Jei minėta drąsa ir narsa pasižyminčiai politikai priskiriamos vyriškos savybės, tai tam tikrais atvejais galima pastebėti kitų politikų stereotipinius lūkesčius, kuriuose iš moterų politikų yra tikimasi sulaukti tradicinių moteriško elgesio kanonų, pavyzdžiui, švelnumo ir jautrumo:

„Tikiuosi, kad moteris šioje ministerijoje, [...] gali dar truputį kitaip pažvelgti į kai kurias programas, turiu omeny, jautriau pažiūrėti būtent į tai, kad regionų politikoj trūksta mums šiandien tų impulsų, kurie tą politiką darytų veiksmingesne“, – sakė R. Karbauskis.⁸²

Nagrinėjant straipsnių turinį, pavieniais atvejais, išryškėja, jog šalia politikės, kuri dėl tam tikrų savo veiksmų ar sprendimų tampa visuomenės nemėgstama ir kritikuojama, atsiranda politikas, siekiantis pastarąją apsaugoti ar užstoti nuo priešiškos visuomenės nuomonės. Tokia retorika ypač pastebima analizuojant straipsnius, pasirodžiusius Alytaus miesto gaisro metu – tuo laikotarpiu ministrė R. Tamašūnienė sulaukė gausios visuomenės kritikos dėl prasto situacijos suvaldymo ir nekompetentingo elgesio kritinės situacijos akivaizdoje. Tačiau, nuo visuomenės kaltinimų R. Tamašūnienę gynė kiti Seimo pozicijos nariai:

„Skvernelis gina Tamašūnienę: suteikė visą reikiamą pagalbą.“⁸³

„Ir jeigu kas nors bando šitas problemas sieti su dabartine vidaus reikalų ministre, tai, paprasčiausiai, turėkime gėdos kaltinti žmogų, kuris dirba ministerijoje du mėnesius laiko, – BNS penktadienį sakė „valstiečių“ lyderis.“⁸⁴

„Ji yra darbšti, turi gerą išsilavinimą, baigė keletą aukštųjų mokyklų. Ji yra labai pozityviai nusiteikusi atstovauti paprastam rinkėjui, komandos žmogus.“⁸⁵

Kitais nagrinėjamais atvejais, straipsniuose šalia kitos Seimo pozicijos politikės A. Širinskienės, galima pastebėti, jog moteris taip pat nėra reprezentuojama kaip savarankiška partijos atstovė. Kaip tik atvirkščiai – aprašoma kaip nesavarankiška politikė, būnanti partijos lyderio pašonėje:

„Pavydžiu R.Karbauskiui, kad turi tokį kareivį šalia.“⁸⁶

⁸² Dainora Karklytė, ELTA, „Misiūną „labai gerai“ įvertinęs Karbauskis iš Tamašūnienės tikisi moteriško jautrumo.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/misiuna-labai-gerai-ivertines-karbauskis-is-tamasuniene-tikisi-moterisko-jautrumo.d?id=81984133>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸³ BNS, „Skvernelis gina Tamašūnienę: suteikė visą reikiamą pagalbą.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/skvernelis-gina-tamasuniene-suteike-visa-reikiama-pagalba.d?id=82602457>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸⁴ BNS, „Karbauskis apie kaltinimus vidaus reikalų ministrei Tamašūnienei: turėkime gėdos.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/karbauskis-apie-kaltinimus-vidaus-reikalu-ministrei-tamasunienei-turekime-gedos.d?id=82621039>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸⁵ BNS, „Tamašūnienė – vokiečių kalbos mokytoja, tapusi vienintele Vyriausybės moterimi.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tamasuniene-vokieciu-kalbos-mokytoja-tapusi-vienintele-vyriausybes-moterimi.d?id=82023571>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸⁶ Lrytas.lt, „V. Uspaskichas pavydi R. Karbauskiui A. Širinskienės: valstietei pateikė siūlymą.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/12/12/news/v-uspaskichas-pavydi-r-karbauskiui-a-sirinskienes-valstietei-pateike-siulyma-12893413/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

„R.Baškienės kritikos strėlės nukrypo ir į R.Karbauskio numylėtine tapusią Agnę Širinskienę.“⁸⁷

„Gelbėtoja pasisiūlė būti ištikimiausia valstiečių lyderio Ramūno Karbauskio ginklaneše vadinama Agnė Širinskienė.“⁸⁸

2019 metais LR Vyriausybei likus be moterų ministrų, buvo pradėta intensyvi kandidačių paieška, kuri atsispindėjo analizuotoje medžiagoje. Visgi, pirmajai kandidatėi I. Gudžiūnaitei nepavykus pademonstruoti reikiamų kompetencijų ir nepavykus tapti ministre, politikė I. Gudžiūnaitė išreiškė viešą pasipiktinimą dėl esamos situacijos – jog vienoms moterims, be vyrų palydos šalia, yra tikrai sudėtinga:

„Nes, kaip ne viena esame girdėjusios, jei esi moteris, o dar ir jauna, tai būtinai kažkas už tavęs turi stovėti, stumti. Arba vyras. Arba partija. Arba neskaidrūs susitarimai.“⁸⁹

Analizuojamuose straipsniuose gana daug žiniasklaidos dėmesio sulaukė D. Grybauskaitė – tai greičiausiai yra susiję su jos dešimtmetį trukusios kadencijos pabaiga ir nuveiktų darbų apžvalga. Nagrinėjant straipsnius, susijusias su D. Grybauskaite, galima išskirti, jog buvusi prezidentė įprastai yra reprezentuojama kaip neklystanti, griežta, savimi pasitikinti ir tvirtą nuomonę turinti moteris. Visgi, prezidentės kurtas griežtos vadovės įvaizdis ne visada yra vertinamas teigiamai, o kai kuriais atvejais balansuodavo ties patyčių ir įžeidinėjimų riba, aprašant ne tik prezidentės nuveiktus darbus, bet ir kritikuojant asmenines savybes, kaip charakteris ar inteligentiškumo trūkumas:

„Lietuvoje gi prezidentės nuomonė yra šventa ir nediskutuotina.“⁹⁰

„Dabar įdomu tik, ar po metinio prezidentės pranešimo Seime jo nariai audringais plojimais ir atsistodami pareikš gilią pagarbą prezidentei-diktatorei.“⁹¹

„Ji ne tik kaip prezidentė, bet ir kaip žmogus galimai neturi nė vieno gero charakterio bruožo. [...] Atsikvošęs savo blogybėse ir pasistengs nors šiek tiek pakeisti pažiūras, pagerinti charakterį bei elgesį.“⁹²

⁸⁷ Vytautas Bruveris, „Neramumai už uždarų valstiečių durų – kirčiai R. Karbauskiui, iškasta net KGB korta.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/10/09/news/uz-uzdaru-valstieciu-duru-r-karbauskiui-kirciai-is-savu-iskasta-net-kgb-korta-12116353/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸⁸ Tadas Ignatavičius, „Agnė Širinskienė pasiruošusi netikėtam žingsniui: skeptiški net bendražygiai.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/29/news/agne-sirinskiene-pasiruosusi-netiketam-zingsniui-skeptiski-net-bendrazygiai-10920158/>> [Žiūrėta 2020-05-10].

⁸⁹ LRT.lt, „Grybauskaitės atmesta Gudžiūnaitė: įdomių dalykų prisiklausiau apie save pastarosiomis dienomis.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/grybauskaites-atmesta-gudziunaite-idomiu-dalyku-prisiklausiau-apie-save-pastarosiomis-dienomis.d?id=80303107>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹⁰ Aloyzas Sakalas, „Ar verta pagarbos prezidentė?“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/aloyzas-sakalas-ar-verta-pagarbos-prezidente.d?id=81316084>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹¹ Ten pat.

⁹² Jurgis Jurgelis, „Labai blogos prezidentės klausimu.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/jurgis-jurgelis-labai-blogos-prezidentes-klausimu.d?id=80587673>> [Žiūrėta 2020-05-11].

„Ji galėdavo būti nemandagi ir šiurkšti, kalbėti pakeltu balsu. Kai kurie išgirdę griežtą tiradą, taip ir likdavo nesupratę, kuo neįtiko.“⁹³

„Lyderystę ji suprato tik kaip savo viršenybę.“⁹⁴

„Ko jau ko, bet inteligentiškumo D. Grybauskaitės politikoje nepavyktų rasti nė su žiburiu. Tereikia prisiminti, kaip ji su plikbajorišku pasitenkinimu pasakoja vaikams, kad pas ją atėjusiems politikams ir valdininkams iš baimės dreba rankos.“⁹⁵

„Save ji pakylėja į pasaulinės politikos aukštumas sakydama: „Pasaulis jau žino – Lietuvos nepastumdysi.“ Kitaip sakant, nepastumdysi D. Grybauskaitės.“⁹⁶

„Ji mėgaudamasi pasakojo apie pas ją iškviestų pareigūnų drebančias rankas ir rengė puikybės bei provincialiu skoniu dvelkiančius anglų kalbos egzaminus kandidatams į ministrus.“⁹⁷

„Dažnas atvykęs į prezidentės priimamąjį patiria psichologinį spaudimą ir pažeminimą iš pačios prezidentės, jam prezidentė gali užduoti su pareigūno asmeninėmis savybėmis ar profesija nesusijusius klausimus, pavyzdžiui, kodėl jūsų batai yra padėvėti. O į postus paskiriami tie, kurie nuolankiai vykdo pareigas“⁹⁸

„Knygoje paaiškėja, už ką Plieninę magnoliją keikė Vladimiras Putinas ir gyrė Donaldas Trumpas.“⁹⁹

„Po rūsčių, visus drebėti verčiančių Plieninę Magnoliją vaidinusios D. Grybauskaitės dešimtmečio Lietuva išsiilgusi kitokio šalies vadovo – draugiško, inteligentiško, kviečiančio dialogui.“¹⁰⁰

„Premjerui Sauliui Skverneliui liepta užsičiaupti užsienio politikos klausimais, nes tai kone asmeninis šalies vadovės Dalios Grybauskaitės daržas.“¹⁰¹

⁹³ Vaidotas Beniušis, BNS, „Pirmą kartą viešinami iki šiol neskelbti faktai apie Grybauskaitę.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pirma-karta-viesinami-iki-siol-neskelbti-faktai-apie-grybauskaite.d?id=81721499>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹⁴ Lrytas.lt, „Įvertino D. Grybauskaitės valdymo 10-metį: inteligentiškumo nepavyktų rasti nė su žiburiu.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/07/12/news/ivertino-d-grybauskaites-valdymo-10-meti-inteligentiskumo-nepavyktu-rasti-ne-su-ziburiu-11066885/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹⁵ Ten pat.

⁹⁶ Lrytas.lt, „Iš D. Grybauskaitės nuskambėjęs įspėjimas G. Nausėdai sukėlė abejonių.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/12/news/is-d-grybauskaites-nuskambejes-ispejimas-g-nausedai-sukele-abejoniui-10710462/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹⁷ Valdas Bartasevičius, „Lėdynmečiu dvelkianti D. Grybauskaitės valdymo era: tauta gyvo žmogaus neišvydo.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/15/news/ledynmeciu-dvelkianti-d-grybauskaites-valdymo-era-tauta-gyvo-zmogaus-neisvydo-10750938/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹⁸ Asta Martišiūtė, Dovilė Javinskaitė, „Lietuvos ryto“ televizija, „D. Grybauskaitės 10-mečio užkulisiai: neliečiamos temos ir griežtos rankos politika.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/20/news/d-grybauskaites-10-mecio-apzvalga-grieztos-rankos-politika-ir-asmeninio-gyvenimo-paslaptys-10421358/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

⁹⁹ ELTA, Lrytas.lt, „Knygynuose pasirodys prezidentės D. Grybauskaitės patarėjos knyga apie šalies vadovę.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/kultura/meno-pulsas/2019/04/30/news/knygynuose-pasirodys-prezidentes-d-grybauskaites-patarejos-knyga-apie-salies-vadove-10179987/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰⁰ Lrytas.lt, „Skirtumai tarp G. Nausėdos ir D. Grybauskaitės – vis ryškesni: pirmasis mėnuo atskleidė kontrastą.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/22/news/skirtumai-tarp-g-nausedos-ir-d-grybauskaites-vis-ryskesni-pirmasis-menuo-atskleide-kontrasta-11545614/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰¹ Lrytas.lt, „Už D. Grybauskaitės ir S. Skvernelio mūšio širmos – svarbios detalės.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/03/21/news/uz-d-grybauskaites-ir-s-skvernelio-musio-sirmos-svarbios-detales-9660522/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

Visgi, griežta buvusios prezidentės reprezentacija ne visuose analizuotuose straipsniuose yra aprašoma kaip neigiama savybė – pastaroji griežta reprezentacija dažnai yra grindžiama tuo, jog D. Grybauskaitė per dešimt metų išliko savimi, savo sukurtą įvaizdį išlaikė abi kadencijas, ir buvo nors griežta, bet teisinga vadovė, o galiausiai savo komandoje atsiskleidė kaip nuoširdus, dėmesingas ir turintis gerą humoro žmogus:

„Tiesmuka, stačiokiška, kieta, kategoriška, užsispyrusi, karšta, manipuliuojanti, bet kokiomis priemonėmis siekianti greito rezultato. Bekompromisė. Kalbanti tokia kalba, kuri valstybės vadovui tarsi ir nepritiktų. D.Grybauskaitė šios kaukės nenusiėmė visus dešimt metų, nors jos komanda ją pažįsta ir kitokią – dėmesingą savo darbuotojams, jautrią, turinčią puikų humoro jausmą, susigraudinančią, bet tik tuomet, kai visuomenė to nemato.“¹⁰²

Kaip vadovė, prezidentė D.Grybauskaitė yra gera vadovė, reikli ir tokios motyvacijos, pasitempimo su ja dirbantiems suteikia.¹⁰³

„Prezidentė, jo manymu, susikūrė kietos, uždarnos, nepriklausomos vadovės įvaizdį. „Ledo karalienės“. Toks jis esą ir turėtų likti.“¹⁰⁴

„Ji visada išliko savimi, buvo nuoširdi. „Netgi kai susidurdavo su iššūkiais įvairių skandalų ir konfliktų metu, mes ją matėme visą laiką tokią pačią. Aš per visus tuos dešimt metų vis labiau supratau ne tiek prezidentės įvaizdį, kiek ją pačią kaip žmogų. Labai sunku atskirti kažkokį vieną [...] momentą, kada ji būtų pasielgusi, sakykime, sau nenatūraliai arba neįprastai, arba mums neatpažįstamai“¹⁰⁵

„Politikas yra žmogus, kiekvienas turime savo charakterį. Iš visos pagarbos prezidentei, ji tikrai yra kieto charakterio moteris, kuri galbūt kasdieniam gyvenime neieško kompromisų. Natūralu, kad ir politiniame gyvenime labai sunku transformuotis.“¹⁰⁶

„Aš manau, kad ji atrodo gana savarankiškas žmogus. Dalios Grybauskaitės pagrindinė ir absoliuti stiprybė ir buvo ta, kad ji atrodė, kaip nepriklausomas žmogus, nors ji turėjo savo simpatijas ir antipatijas“¹⁰⁷

„Bet yra vienas momentas – aš manau, kad žmonės pasiilgs D.Grybauskaitės – nesvarbu, kad ji nedeklaruodavo ar neatvira būdavo – bet ji ryžtingai padarydavo.“¹⁰⁸

¹⁰² Raimundas Celencevičius, „Nustokim krūpčiot“: ar prezidentė Dalia Grybauskaitė nusiėmė kaukę? 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/nustokim-krupciot-ar-prezidente-dalia-grybauskaite-nusieme-kauke-56-1151240?copied>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰³ Rasuolė Bauraitė, „Lietuvos ryto“ televizija, „Įvertino D. Grybauskaitės valdymo dešimtmetį: tai buvo toks etapas „skaldyk ir valdyk““. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/05/09/news/ivertino-d-grybauskaite-valdymo-desimtmeti-tai-buvo-toks-etapas-skaldyk-ir-valdyk--10289287/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰⁴ Vladas Gaidys, Sandra Buzaitė, „Trys įvykiai, sudrebinę ledo karalystę.“ 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/media-pasakojimai/grybauskaite-ledo-karalyste-702>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰⁵ Arijus Katauskas, „D.Grybauskaitės portretas: griežtumas, uždarumas ir mėlynojo kostiumėlio paslaptis.“ 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/media-pasakojimai/grybauskaite-portretas-698>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰⁶ Jurgis Jurgelis, „Labai blogos prezidentės klausimu.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/jurgis-jurgelis-labai-blogos-prezidentes-klausimu.d?id=80587673>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰⁷ Arnas Mazėtis, Agnė Vasiliauskaitė, „Prieš lemiamą dvikovą – ekspertinis žvilgsnis į abu kandidatus: vienam iš jų laikas kreiptis į žmones.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pries-lemiamo-dvikova-ekspertinis-zvilgsnis-i-abu-kandidatus-vienam-is-ju-laikas-kreiptis-i-zmones.d?id=81237513>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹⁰⁸ Rasuolė Bauraitė, „Tarp eilučių – kitoks G. Nausėdos atvirumas: „problema yra kai taškosi““. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/11/05/news/atvirumo-politika-pagal-gitana-nauseda-problema-yra-kai-taskosi--12446417/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

Galvojant apie pozityviasias reprezentacijos puses, aptariamoje analitinėje kategorijoje, nagrinėjamuose straipsniuose galima išskirti naratyvus, pabrėžiančius nusivylimą ir apgailestavimą dėl esamos prastos lyčių nelygybės padėties Lietuvoje. Turinyje pabrėžiama, kad Lietuva tikrai turi nemažai talentingų ir profesionalių moterų, kurių gabumai galėtų būti, tačiau nėra išnaudojami. Straipsniuose teigiama, kad šiuo metu politikoje esančią nelygybę reikia siekti keisti, skatinant moteris įsitraukti į politiką.

„Tai turėtų būti ir mums tam tikras signalas, kad mes neišnaudojame savo tikrai profesionalių, talentingų moterų potencialo. [...] Mes tikrai turėtume atsiskirti į kvalifikuotas moteris, kurios yra pasiruošusios padėti mūsų valstybei visose srityse“, - kalbėjo D. Špokauskas; „Jeigu mes turime Vyriausybę, kurioje viena arba nė vienos moters, kai mūsų visuomenę moterys sudaro 50 proc. mūsų piliečių, tai čia yra kažko daugiau.“¹¹⁰

„Aš manau, kad visose srityse moterų turi būti ir gali būti. Jos yra, jos yra aktyvios, gali dirbti įvairius darbus ir stereotipinio mąstymo mūsų visuomenėje turėtų nelikti. (...) Matome gerų pavyzdžių Lietuvoje, buvo ir krašto apsaugos ministrė moteris (Rasa Juknevičienė), ir prezidentė buvo moteris (Dalia Grybauskaitė). Manau, kad mūsų valstybėje jau yra tas demokratijos lygis, kada lygiateisiškumas užimti pareigas yra pasiektas.“¹¹¹

„Reaguodama į pasisakymą [...], kad „Lietuva nėra ta šalis, kuri privalo išspręsti vyrų ir moterų Europos Komisijoje klausimą“, konservatorė pabrėžia, kad tokia pozicija ne tik diskredituoja Lietuvos įvaizdį Europoje, bet ir kenkia galimybėms išsiderėti reikšmingą atsakomybės sritį – eurokomisaro portfeli.“¹¹²

„Politika yra dominuojama vyrų, tai moterų atėjimas ir pritraukimas nėra toks paprastas dalykas. Dažnai moterys, būdamos ir gudresnės, ir protingesnės, ir su išsilavinimu, tiesiog tokios ambicijos nepareiškia, nes trūksta gerų pavydžių, kad galėtų be baimės veržtis į priekį.“¹¹³

„Moterų reikia politikoje, reikia jų kuo daugiau. Galime pasinaudoti galimybe kviesti moteris į politiką – ir jus, ir kitas moteris, kurios yra čia, visuose Lietuvos miestuose, kad tų moterų būtų daug ir kad tų ministrių būtų, bent pusė ministrų kabineto“¹¹⁴

¹⁰⁹ Giedrius Kanapka, „Po rinkimų Briuselis bus moteriškesnis? Europa kalba ir apie D. Grybauskaitės ateitį.“ Delfi, 2019. <<https://www.lrytas.lt/pasaulis/rytai-vakarai/2019/05/15/news/po-rinkimu-briuselis-bus-moteriskesnis-europa-kalba-ir-apie-d-grybauskaites-ateiti-10360198/>> [Žiūrėta 2020-05-11].

¹¹⁰ ELTA, „Prezidentūra: tai, kad Skvernelio Vyriausybėje nėra moterų - ne atsitiktinumas.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/prezidentura-tai-kad-skvernelio-vyriausybeje-nera-moteru-ne-atsitiktinumas.d?id=80223633>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹¹ Saulius Jakučionis, BNS, „Tamašunienė jau dėlioja planus kitiems metams: didžiausi pokyčiai – ugniagesiams ir pasieniečiams.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tamasuniene-jau-delioja-planus-kitiems-metams-didziausi-pokyčiai-ugniagesiams-ir-pasieniečiams.d?id=82105593>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹² ELTA, Lrytas.lt, „Po R. Karbauskio pareiškimą – R. Morkūnaitės-Mikulėnienės atkirtis: „Tai toli nuo europietiško požiūrio.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/07/31/news/po-r-karbauskio-pareiskimo-r-morkunaites-mikulienenes-atkirtis-tai-toli-nuo-europietisko-poziorio--11310125/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹³ ELTA, Lrytas.lt, „G. Paluckas: stiprių moterų Lietuvoje verkiant reikia.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/05/24/news/g-paluckas-stipriu-moteru-lietuvoje-verkiant-reikia-10474321/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹⁴ Ignas Jačauskas, „Prezidentė sprendimą dėl I. Gudžiūnaitės skyrimo aplinkos ministre žada artimiausiu metu.“ 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prezidente-sprendima-del-i-gudziunaites-skyrimo-aplinkos-ministre-zada-artimiausiu-metu-56-1097444?copied>> [Žiūrėta 2020-05-12].

„Tai yra tradicinis lietuviškas supratimas apie moterų teises – jos skirtos priimti gėles ir papuošti komandą, o rimtiems darbams ir reikalams skirti vyrai. Jeigu S.Skvernelis bandė tokiu būdu švelninti kritiką dėl to, kad Vyriausybėje nėra moterų, tai jis tik pasiekė atvirkštinį rezultatą ir patvirtino, kad jo požiūris į moteris yra senoviškas.“¹¹⁵

„Idomu, keli tie vyrai turi būti, kad atstotų vieną moterį.“¹¹⁶

Klaidinga būtų teigti, kad kompetencijos ar gebėjimų veikti politikoje stoka išskirtinai dominuoja politikės ir karjeros santykį atskleidžiančiose reprezentacijose. Analizuojamoje medžiagoje galima išskirti ir straipsnius, kuriuose politikės yra reprezentuojamos kaip stiprios, atsakingos, ryžtingos ir protingos politikės, nestokojama susižavėjimo žodžių ir pagyrų jų įgyvendinamiems darbams:

„Mūsų komandoje patarėja dirbanti R. Svetikaitė yra pati stipriausia ir labai didelę patirtį turinti kandidatė.“¹¹⁷

„I. Šimonytė yra drąsus žmogus, nesislepiančias ir nuo nepatogių klausimų, ir nuo sunkaus kasdienio darbo. Ji nėra vien padailintas ryšių su visuomene gaminytis, o savarankiška asmenybė, turinti stuburą, vertybes ir nekeičianti savo nuomonės sulig momento reikalavimais.“¹¹⁸

„Dėl šio savo pasirinkimo esu visiškai ramus, nes žinau, jog ši kandidatė yra žmogus, galintis nusausti šią politinę pelkę ir pagaliau – drąsiai ir ryžtingai, roko muzikai skambant – atnešti teigiamų pokyčių Lietuvai.“¹¹⁹

„Per šiuos prezidento rinkimus atsirado nacionalinio masto politikė. I.Šimonytė buvusi finansų ministrė, ją vertino įvairiai, ji buvo tarsi Andriaus Kubiliaus šešėlyje. O dabar pamatėme, kad ji yra protinga, nuoširdi, humoro jausmą turinti – mūsų akyse iškilo nacionalinio masto lyderė. Ji nebijo pajuokauti, nebijo pasakyti kažką, kas jai gali atnešti minusų.“¹²⁰

„Užrašyta Prezidentės ranka ši frazė tapo ir filmo šūkiu, po kuriuo užšifruotas ir filmo turinys – lyderystė, įkvepianti nusikratyti nereikalingų baimių ir labiau pasitikėti savimi.“¹²¹

¹¹⁵ Agnė Černiauskaitė, „Nuo pareigūnės iki „misės“ – kas šios spalvingosios S. Skvernelio komandos moterys?“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/03/13/news/nuo-pareigunes-iki-mises-kas-sios-spalvingosios-s-skvernelio-komandos-moterys-9567205/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹⁶ ELTA, Lrytas.lt, „I. Šimonytė V. Tomaševskiui priminė apie lyčių lygybę.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/05/23/news/i-simonyte-v-tomasevskiui-primine-apie-lyciu-lygybe-10467871/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹⁷ BNS, „Buvusiai Grybauskaitės patarėjai siūlomas teisingumo viceministrės postas.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/buvusiai-grybauskaites-patarejai-siulomas-teisingumo-viceministres-postas.d?id=82605281>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹⁸ Jadvyga Bieliavskaitė, ELTA, „Maldeikienė patvirtino, ką rems Prezidento rinkimuose.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/maldeikiene-patvirtino-ka-rems-prezidento-rinkimuose.d?id=80707449>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹¹⁹ Petras Auštrevičius, „Prezidentė, galinti išvesti iš politinės pelkės.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/petras-austrevicius-prezidente-galinti-isvesti-is-politines-pelkes.d?id=81238895>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²⁰ Simona Voveriūnaitė, „Įtampa kaista: debatuose – aštrus I. Šimonytės ir G. Nausėdos susirėmimas dėl krizės.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/05/23/news/itampa-kaista-prezidentiniuose-debatuose-gresmingas-i-simonytes-ir-g-nausedos-susiremimas-del-krizes-10465914/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²¹ Lrytas.lt, „Naujo Donato Ulvydo filmo „Valstybės paslaptis“ šūkį pasufleravo prezidentė.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/tv-antena/2019/03/12/news/naujo-donato-ulvydo-filmo-valstybes-paslaptis-suki-pasufleravo-prezidente-9553239/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

„Niekada nebūčiau šnekėjęs su Liberalų sąjūdžio frakcijos ir partijos vadovu, jei tai nebūtų V. Čmilytė. Aš žiūriu į ją kaip į asmenybę, tai verta pagarbos asmenybė.“¹²²

„Tikrai pagarba, kaip tvirtai moteriai, specialistei, kaip žmogui, kuris labai aiškiai moka dėstyti savo mintis, čia ji yra puiki. Ar galėčiau įsivaizduoti darbą kartu – o kodėl gi ne?.“¹²³

Visgi, nors Lietuvoje lyčių lygybės padėtis nėra gera, tačiau tam tikrais atvejais analizuojame turinyje galima išskirti straipsnius, kuriuose džiaugiamasi dėl po truputį atsirandančių teigiamų pokyčių lyčių lygybėje – pavyzdžiui, liberalų partijos pirmininke tapo moteris, keliose apygardose vykusiose rinkimuose taip pat nugalėjo moterys, o nepagrįsta lyties kritika visuomenėje sulaukia vis daugiau pasipiktinimo, suteikiant vilties, jog politinė kultūra ir lyčių lygybės supratimas šalyje bręsta:

„Mes šiandien, paskutiniame rinkimų ture, esame dvi moterys. Ir žinote – be jokių išankstinių nuostatų, kvotų ar kitų taisyklių, kaip yra kitose partijose. Tuo tik parodome, kad esame tokia partija, kurioje yra lygūs visi.“¹²⁴

„R. Petrauskienė taip pat džiaugėsi, kad abi pergalę šventusios konservatorių kandidatės buvo moterys. „Apolitiški veikėjai, kurie nežino nei pavardžių, nei partijų programų, tradiciškai balsuodavo už vyrą, kaip už stipresnį žmogų. Džiaugiuosi, kad pavyko mums su Paule tą stereotipą paneigti. Manau, kad kituose rinkimuose visose apygardose moterims laimėti bus lengviau.“, – vylėsi naujoji Seimo narė.“¹²⁵

„Vieno kito iš kandidatų šalininkai vis dar laikas nuo laiko burbteli, kad jau, esą, gana tų bobų prezidentūroj. Bet toks politikavimas susilaukia gan aiškaus atsako viešumoje ir liudija paaugusią visuomenės politinę kultūrą.“¹²⁶

„Nors jo motyvas, kad užtenka prezidentės moters, reikia užleisti pastą vyrą, mano ausį režia. Nemanau, kad čia lytis labai svarbu renkant šalies vadovą. Yra atvejų, kai išrenkam vyrą, o jis be kiaušų, o moteris būna su kiaušais labiau. Lytis tikrai nėra labai svarbu, svarbu kad lyderis būtų, autoritetas.“¹²⁷

Apibendrinant moters politikės ir karjeros reprezentacijos santykių internetinėje žiniasklaidoje, galima teigti, jog politikės karjera gali būti susijusi tiek su stereotipine ir neigiama, tiek su teigiama reprezentacija. Apibendrinant neigiamą reprezentaciją, galima išskirti, jog moteris politikė yra

¹²² BNS, Lrytas.lt, „Atskleidus netikėtą ėjimą – R. Karbauskio liaupsės V. Čmilytei-Nielsen.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/09/26/news/lrytas-lt-atskleidus-netiketa-ejima-r-karbauskio-liaupses-v-cmilytei-nielsen-11975472/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²³ Simona Voveriūnaitė, „Įtampa kaista: debatuose – aštrus I. Šimonytės ir G. Nausėdos susirėmimas dėl krizės.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/23/news/itampa-kaista-prezidentiniuose-debatuose-gresmingas-i-simonytes-ir-g-nausedos-susiremimas-del-krizes-10465914/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²⁴ Dalia Plikūnė, Dainora Karklytė, ELTA, „Liberalų sąjūdžio pirmininke išrinkta Viktorija Čmilytė-Nielsen: turi žinutę atskilusiems.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/liberalu-sajudzio-pirmininke-istrinkta-viktorija-cmilyte-nielsen-turi-zinute-atskilusiems.d?id=82315287>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²⁵ Agnė Černiauskaitė, „Seimo rinkimuose vyrus įveikusios konservatorės: „Mums pavyko paneigti stereotipą.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/09/23/news/seimo-rinkimuose-vyrus-iveikusios-konservatores-mums-pavyko-paneigti-stereotipa--11923618/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²⁶ Saulius Jakūčionis, BNS, „Karbauskis apie kandidatus į Europos Komisiją: moters variantas nėra aptarinėjamas.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/karbauskis-apie-kandidatus-i-europos-komisija-moters-variantas-nera-aptarinejamas.d?id=81869073>> [Žiūrėta 2020-05-12].

¹²⁷ Rasuolė Bauraitė, „Lietuvos ryto“ televizija, „Prieš lemiamą rinkimų dieną paaiškino, kas naudinga I. Šimonytei, o kas – G. Nausėdai.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/24/news/i-simonytes-ir-g-nausedos-kovos-delioneje-vienas-svarbiausiu-klausimu-del-s-skvernelio-10472402/>> [Žiūrėta 2020-05-12].

reprezentuojama kaip nesavarankiška, manipuluojama neprofesionali politikė, neišmananti savo darbo srities, trukdanti dirbti kitiems ir esanti stipraus vyro šešėlyje. Taip pat moteriška lytis yra išskiriama kaip priežastis, kodėl politikė negalėtų užimti aukšto lygio politinių pareigų. Analizuojant turinį, susijusį su reprezentuojamu politikų neprofesionalumu, tam tikrais atvejais galima pastebėti dominuojančią neapykantos kalbą, stereotipinius lūkesčius, siejamus su moteriškumu, bei palyginimus su vyro alternatyva. Nagrinėjant straipsnių turinį buvo pastebėta, jog gana nemažai buvo rašoma apie lyčių lygybę, teigiant, jog šiuo metu politikoje esančią nelygybę reikia keisti, skatinant moteris įsitraukti į politiką. Straipsniuose gana išsamiai yra aprašoma D. Grybauskaitės reprezentacija – buvusi prezidentė yra reprezentuojama kaip neklystanti, griežta, savimi pasitikinti ir tvirtą nuomonę turinti moteris. Šias buvusios prezidentės portretas žiniasklaidoje buvo reprezentuojamas gana nevienareikšmiškai – tiek grubiai kritikuojant griežtą charakterio būdą, tiek išreiškiant pasigerėjimą moteriška lyderyste ir drąsa. Aptariant teigiamas politikės ir karjeros reprezentacijas, galima išskirti, jog kai kuriais atvejais politikės buvo reprezentuojamos kaip stiprios ir talentingos politikės, o moteriška lytis įvertinama kaip teigiama savybė, ypač reaguojant į Europos Sąjungos pastangas skatinti lyčių lygybę. Taip pat reprezentacijų kontekste galima išskirti aprašomas kuklias pergales, kelyje į lyčių lygybę politikoje ir pastebimą augančią visuomenės brandą politikos kultūroje ir lyčių lygybėje.

3.2.2. Politikės ir šeimos reprezentacija

Tiriant politikės ir šeimos reprezentacijos santykį šioje tyrimų rezultatų dalyje ryškėja bruožai, susiję su šeima, karjera ir motinyste, neretai atsispindintys per tradicinės šeimos nesukūrimo kritikavimą, karjeros ir šeimos supriešinimą, rūpestingos mamos įvaizdžio kūrimą ir šeimos nesukūrimą, kaip stiprybės savybę, nagrinėjant moterų politikų reprezentacijas.

Analizuojant straipsnius, susijusius su moters politikės ir šeimos reprezentacija, galima pastebėti, jog politikės, kurios nėra sukūrusios šeimos, sulaukė nepagrįstos kritikos, jog neturi tradicinio šeimyninio gyvenimo. Tokia retorika tapo ypač aktyvi prasidėjus 2019 metų LR prezidento(ės) rinkimų kampanijai ir tapačiu buvusios prezidentės D. Grybauskaitės kadencijai einant į pabaigą. Neigiama pasisakymų retorika gali būti siejama su tuo, jog buvusi kandidatė į prezidentus I. Šimonytė ir buvusi prezidentė D. Grybauskaitė nebuvo sukūrusios tradicinį šeimos modelį atitinkančios šeimos:

„Premjeras Saulius Skvernelis pabandė įkasti prezidentei Daliai Grybauskaitėi, kaip ji galėjo būti visos tautos motina, jeigu neturi nei vyro, nei vaikų.“¹²⁸

„Galbūt šeimos nesukūrusi vieniša D. Grybauskaitė nejaukiai jautėsi per priėmimus, todėl jų ir atsisakė.“¹²⁹

„Lietuviams, nemėgstantiems D. Grybauskaitės, duoti dar vieną argumentą, kodėl ji neva bloga vadovė, ir norą įtikti aukščiausia vertybe šeimą laikantiems rinkėjams.“¹³⁰

Tradicinės šeimos nesukūrimas, kaip vienas iš įvardinamų politikės trūkumų, vadovaujantis analizuota medžiaga, galimai netgi yra viena iš numanomų priežasčių, lėmusių I. Šimonytės pralaimėjimą 2019 metų prezidento(ės) rinkimuose:

„Manau, ir dėl to, kad esu moteris, ir tokia, kuri neturi klasikinės šeimos su vyru ir vaikučiais, galbūt ir su mano pažiūrom – tų priežasčių lubų galime surasti labai daug.“¹³¹

Nagrinėjant 2019 metų žiniasklaidos turinį pastebima, jog per LR prezidento(ės) rinkimų laikotarpį su I. Šimonyte ir šeimos reprezentacija susijusi straipsnių retorika nevengė klausimų, susijusių su politikės pasirinkimu nesukurti tradicinės šeimos. Tai lėmė, jog dalį kampanijos politikė turėjo aiškintis, o kartais ir juokais atsakinėti į klausimus, siejamus su pasirinkimu neturėti vyro ir vaikų:

„Laidoje moteris atskleis, kad šiuo metu yra vieniša, neturi gyvenimo draugo – tinkamo per gyvenimą taip ir nesurado. „Niekada netekėsiu, neturėsiu vaikų ir būsiu pati sau nuostabi ponina, – juokaudama sakė I. Šimonytė.“¹³²

„Man nepavyko tokio žmogaus sutikti, bet aš neatmetu, kad vis dar galiu tai padaryti. Dar daug laiko.“¹³³

„Aš buvau čia tokią juoką sugalvojusi, kad reikėjo iškelti vestuves kampanijos metu. Gal tada galimai žmonės, kurie mano, kad netekėjusios moterys yra nevertos spręsti tam tikrų dalykų valstybėje, gal būčiau juos palenkusi į savo pusę. Lytį pakeisti man būtų užtrukę gerokai daugiau, tai šitos opcijos aš nesvarsčiau“, – konferencijoje juokėsi I. Šimonytė.“¹³⁴

¹²⁸ Simona Voveriūnaitė, „I. Šimonytė pasakė, kaip jaučiasi po pralaimėjimo ir užsiminė apie vestuvių idėją per rinkimus.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/06/07/news/i-simonyte-pasake-kaip-jauciasi-po-pralaimėjimo-ir-uzsimine-apie-rinkimu-metu-planuotas-vestuves-10651308/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹²⁹ Lrytas.lt, „Skirtumai tarp G. Nausėdos ir D. Grybauskaitės – vis ryškesni: pirmasis mėnuo atskleidė kontrastą.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/08/22/news/skirtumai-tarp-g-nausedos-ir-d-grybauskaites-vis-ryskesni-pirmasis-menuo-atskleide-kontrasta-11545614/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³⁰ Gintarė Bakūnaitė, „Įvertino Skvernelio pasisakymą apie šeimą: peržengė raudoną liniją ar seka Obamos pėdomis.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/ivertino-skvernelio-pasisakyma-apie-seima-perzenge-raudona-linija-ar-seka-obamos-pedomis.d?id=80221679>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³¹ Edmundas Jakilaitis, „Šimonytė apie ateities planus: nenoriu būti politikos žvaigždė bet kokia kaina – man tai visiškai neįdomu.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/simonyte-apie-ateities-planus-nenoriu-buti-politikos-zvaigzde-bet-kokia-kaina-man-tai-visiskai-neidomu.d?id=81395045>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³² Lrytas.lt, „Ingrida Šimonytė atskleidė, kodėl yra vieniša.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/tv-antena/2019/01/28/news/ingrida-simonyte-atskleide-kodel-yra-vienisa-9024841/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³³ Delfi, „Šimonytė prabilo apie asmeninį gyvenimą: buvo tokių, kurie piršosi.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/simonyte-prabilo-apie-asmenini-gyvenima-buvo-tokiu-kurie-pirsosi.d?id=80224859>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³⁴ Simona Voveriūnaitė, „I. Šimonytė pasakė, kaip jaučiasi po pralaimėjimo ir užsiminė apie vestuvių idėją per rinkimus.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/06/07/news/i-simonyte-pasake-kaip-jauciasi-po-pralaimėjimo-ir-uzsimine-apie-rinkimu-metu-planuotas-vestuves-10651308/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

Visgi, analizuojant ne tik rinkimų laikotarpio straipsnius galima pastebėti, jog kuriama įtampa tarp šeimos kūrimo, vaikų auginimo ir karjeros egzistuoja ne tik prezidento(ės) rinkimų kampanijos metu, bet ir kasdieniame straipsnių turinyje:

„Santuoka buvo puiki, kol žmona nepateko į Seimą. Tapusi politike, vis mažiau laiko skyrė šeimai, vyrui ir vaikams. Dėl to pernai metų balandžio mėnesį šeimos namuose buvo kilęs konfliktas, į kurį teko įsikišti net policijos pareigūnams.“¹³⁵

„Jaunai moteriai politikoje reikia įrodyti savo kompetenciją, kad čia atsidūrei ne per klaidą, kad esi verta. Aštuonerius metus labai intensyviai dirbau, atsisakiau bet kokio asmeninio gyvenimo.“¹³⁶

Tačiau pastebima ir kita su reprezentacijų kūrimu susijusi tendencija: tam tikrais atvejais pačios politikės pasirenka globėjiškos mamos vaidmenį, siekdamos parodyti savo teigiamas savybes, kaip rūpestingumas aplinkiniams, pagalba kitiems, atjauta:

„Komandos narių vaikus D.Grybauskaitė pradžiugina pačios užaugintomis šilauogėmis, dalijasi medumi, iš kelionių parveža lauktuvių.“¹³⁷

„Žinoma, tai buvo ir įvaizdžio dalis, bet kartu ji pati tokia buvo ir atitiko tą nuo pat pradžių, kai jos prašė, kad ji ateitų į prezidentus, labai sėkmingai sukurta, netgi ne jos pačios, o tų politikų, kuriuos ji vėliau kritikavo, tam tikrą stiprios mamos įvaizdį.“¹³⁸

„Vos grįžusi iš Briuselio europarlamentarė keliauja į virtuvę ir visai savaitei gamina maisto, kad to netektų daryti mamai.“¹³⁹

Visgi, globėjiškos mamos įvaizdžiu taip pat yra mėginama ir pasinaudoti. Tokiu būdu yra siekiama pateisinti savo priešiška visuomenėje vertinamus veiksmus, kaip galima pastebėti I. Rozovos atveju. Pasiaiškindama, kodėl pastaroji bendravo su Lietuvos valstybei priešiška laikoma šalimi ir jos diplomatais, politikė atsakė, kad viską darė vardan savo sūnaus gerovės:

„I. Rozova patvirtino, kad susitikimuose su rusų diplomatais konsultavosi dėl savo sūnaus medicinos studijų Rusijoje [...] I. Rozova teigė, kad ji turėjo stengtis dėl savo vaiko, kuris studijavo Rusijoje [...] I. Rozova sakė, kad sūnus labai norėjo pamatyti savo protėvių šalį, tai buvo jo pasirinkimas.“¹⁴⁰

¹³⁵ Delfi, „Vyrą apkaltinusi smurtu ir policiją jam kvietusi Seimo narė Virginija Vingrienė teisme dalijasi turta.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/veidai/eteris/vyra-apkaltinusi-smurtu-ir-policija-jam-kvietusi-seimo-nare-virginija-vingriene-teisme-dalijasi-turta.d?id=82389199>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³⁶ Delfi, „Agnė Bilotaitė laukiasi antrojo vaikelio: tai yra gražiausia, kas galėjo mums nutikti.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/veidai/zmones/agne-bilotaite-laukiasi-antrojo-vaikelio-tai-yra-graziausia-kas-galejo-mums-nutikti.d?id=80768049>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³⁷ Arijus Katauskas, „D.Grybauskaitės portretas: griežtumas, uždurumas ir mėlynojo kostiumėlio paslaptis.“ 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/media-pasakojimai/grybauskaites-portretas-698>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹³⁸ Ten pat.

¹³⁹ Rasa Juknevičienė, „Juknevičienė apie gyvenimą tarp Briuselio ir Tiltagalių: vienintelė akimirka, kurią galiu skirti sau – lėktuve, kai tenka išjungti telefoną.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/partnerio-turiny/naujienos/juknevi-ciene-apie-gyvenima-tarp-briuselio-ir-tiltagaliu-vienintele-akimirka-kuria-galiu-skirti-sau-lėktuve-kai-tenka-isjungti-telefona.d?id=83121129>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁰ Simona Voveriūnaitė, BNS, „Rozova apie gautą VSD išvadą: manęs neįtikino.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/rozova-apie-gauta-vsd-ivsada-manes-neitikino.d?id=82832415>> [Žiūrėta 2020-05-14].

Galiausiai, peržvelgus atrinktus straipsnius, galima pastebėti, jog tradicinės šeimos neturėjimas ar nekūrimas ne visada yra įvardinamas kaip neigiama politikės savybė, o kaip tik - įvardinama kaip teigiama, stiprybės suteikianti savybė, leidžianti pilnai save dedikuoti darbui ir galinti sustiprinti politikės įvaizdį:

„Viešojoje erdvėje pateikiamos pozicijos, kad I. Šimonytės silpnybė yra šeimos nebuvimas, yra nepagrįstos, nes aukščiausio valstybės posto atveju tai tampa savita stiprybe, o ne silpnybe.“¹⁴¹

„Jos stiprybės šaltinis po tėvų mirties yra tai, jog ji neturi šeimos ir artimųjų, nes per mylimus žmones būtų galima daryti poveikį ir valstybės vadovei.“¹⁴²

Apibendrinus, galima teigti, jog moters politikės ir šeimos santykis žiniasklaidoje yra reprezentuojamas nevienareikšmiškai. Dažniausiai moteriai politikei nesant sukūrus tradicinės šeimos, politikė yra reprezentuojama neigiamai, šeimos neturėjimą siekiant išskirti kaip politikės neigiamą savybę ir trūkumą – tokia kritika buvo ypač pastebima prasidėjus 2019 metų LR prezidento (ės) rinkimų laikotarpiui. Taip pat, reprezentuojant politikės neretai yra supriešinama karjeros ir šeimos pasirinkimai. Tam tikrais atvejais pačios politikės pasirenka save reprezentuoti kaip stiprią, globėjišką motiną, besirūpinančią kitais. Galiausiai, politikės ir šeimos santykis yra pastebimas kaip politikės stiprybė, galimybė pilnai save skirti darbui.

3.2.3. Politikės ir išvaizdos reprezentacija

Peržvelgus 2019 metų populiariausią žiniasklaidą tampa aišku, jog mažiausią politikės reprezentacijos dalį atrinktuose straipsniuose sudarė politikės ir išvaizdos santykio reprezentacija. Analizuojant politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykį išryškėja bruožai, susiję su išvaizda ir seksualumu, atsispindintys per politikų rūbų, šukuosenos ir makiažo, kūno aprašymą, reprezentuojant moteris politikes.

Nagrinėjant straipsnius, kuriuose aprašoma politikės išvaizda, pastebima, jog šioje kategorijoje daugiausia dėmesio sulaukia buvusi prezidentė D. Grybauskaitė – nemenkas dėmesys išvaizdai galimai yra susijęs su buvusios prezidentės dešimtmetį nekitusia išvaizda ir taip pat kadencijos pabaiga. Galima išskirti, jog turinyje buvo pastebimas ir aprašomas buvusios prezidentės aprangos stiliaus pasirinkimas, dėvimi aksesuarai, beveik visada pasirenkama mėlyna rūbų spalva ir šukuosena:

¹⁴¹ Mindaugas Norkevičius, „Prezidento portretas, nauji pasirinkimai ir lyties faktorius.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsodiena/aktualijos/2019/05/14/news/mindaugas-norkevicius-prezidento-portretas-nauji-pasirinkimai-ir-lyties-faktorius-10346491/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴² Valdas Vasiliauskas, „Bandydami nugrimuoti Dalią Grybauskaitę filmo kūrėjai atidengė jos tikrąjį veidą.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsodiena/aktualijos/2019/04/27/news/bandydami-nugrimuoti-dalia-grybauskaite-filmo-kurejai-atidenge-jos-tikraji-veida-10136371/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

„Tiesą sakant, man pats ryškiausias įspūdis yra iš tikrųjų Dalios Grybauskaitės švarkelis ir kniksas.“¹⁴³

„Klasikine mėlyna ypač mėgsta dabintis kultūros, pramogų, politikos pasaulio atstovai. [...] Mėlyną pamėgo ir kadenciją baigusi Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė.“¹⁴⁴

„Pernai D. Grybauskaitė pranešimą skaitė, kaip ir šįmet, vėl pasipuošusi tamsiai mėlynos spalvos kostiumėliu. Tačiau ir pernai, ir šįmet ji kairę švarko pusę papuošė tokia pačia trispalvė sege.“¹⁴⁵

„Šį kartą prezidentė apsirengė švarką su taškeliais. Kuo jis ypatingas? Ogi su taškeliais. Jau kurį laiką juokaujama ir viešumoje sklando kalbos, kad taškelius pamėgusi kandidatė į prezidentus Ingrida Šimonytė.“¹⁴⁶

„D.Grybauskaitės dviejų kadencijų prezidentavimo ir filmo estetika: nekintanti, kaip jos šukuosena ir mėlyni kostiumėliai.“¹⁴⁷

Tiriant žiniasklaidos turinį galima matyti, jog reprezentatyvi išvaizda pavieniais atvejais gali būti siejama su teigiama reputacija ir pranašumu, kuris gali būti įvardinamas kaip naudingas šaliai dėl jaunos, energingos politikės savo šalies atstovavimo:

„Lietuvos įvaizdžio prasme jauna ir energinga prezidentė būtų didelis pranašumas [...]Reprezentacijos požiūriu jai net nereiktų nepamainomo daugeliu kitų atvejų J. Statkevičiaus pagalbos. Ji išlaiko savitą stilių ir mano akyse yra tiesiog dalykiškos moters elegancijos etalonas.“¹⁴⁸

Tam tikrais atvejais analizuojamuose naratyvuose rūbai, šukuosenos ir makiažas yra aprašomi kaip dažna moteriška problema, stereotipiškai taikoma būtent moterims politikėms. Tokiu atveju galima pastebėti bandymus sukurti stereotipines politikų išvaizdos reprezentacijas:

„Su moterims dažna problema nesusidūrė ir Seimo narė Rimantė Šalaševičiūtė. Tiesa, moteris paminėjo klaidinančią aprangos kodą [...]“¹⁴⁹

¹⁴³ Arnas Mazėtis, Kristina Pocyte, „Įvertino inauguracijos dieną: labiausiai nustebino Grybauskaitė.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/ivertino-inauguracijos-diena-labiausiai-nustebino-grybauskaitė.d?id=81713065>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁴ Lrytas.lt, „Išrinkta madingiausia 2020-ųjų spalva.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/stilius/karamele/2019/12/06/news/isrinkta-madingiausia-2020-uju-spalva-12820087/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁵ Delfi, „10 Grybauskaitės metų: kaip keitėsi stilius skaitant pranešimus.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/10-grybauskaites-metu-kaip-keitesi-stilius-skaitant-pranesimus.d?id=81435305>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁶ Lrytas.lt, „Užkliuvo Dalios Grybauskaitės apranga: detalė išduoda svarbų dalyką.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/bendraukime/man-rupi/2019/05/21/news/uzkliuvo-dalios-grybauskaites-apranga-detale-isduoda-svarbu-dalyka-10436914/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁷ Valdas Vasiliauskas, „Bandydami nugrimuoti Dalią Grybauskaitę filmo kūrėjai atidengė jos tikrąjį veidą.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/04/27/news/bandydami-nugrimuoti-dalia-grybauskaitę-filmo-kurejai-atidenge-jos-tikraji-veida-10136371/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁸ Liudvika Pociūnienė, „Kodėl aš balsuosiu už Šimonytę.“ Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/liudvika-pociuniene-kodel-as-balsuosiu-uz-simonyte.d?id=81070083>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁴⁹ Lrytas.lt, „Jolanta Blažytė suknelę prezidento šventei rado spintoje: su moteriška bėda nesusiduria.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/veidai-ir-vardai/2019/07/13/news/jolanta-blazyte-suknele-prezidento-sventei-rado-spintoje-su-moteriska-beda-nesusiduria-11083818/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

„Bet ir čia neapsieita be nekalto moteriškos gudrybės: politikės grožio kambario durys atsiveria tik tada, kai kirpėjai ir grimoitoja faktiškai jau yra baigę darbą. Todėl kino juostoje regime tik nugrimuotą, glamūrinį herojės portretą.“¹⁵⁰

Nagrinėjat tiriamąjį laikotarpį galima atkreipti dėmesį, jog kai kuriais atvejais straipsnių turinys seksualizuoja politikės kūną – kūnas pats savaime tampa dėmesį traukiančiu objektu. Tokiu atveju politikė yra aprašoma tik dėl gražios išvaizdos ar kūno. Taip pat- yra domimasi kas padeda politikei išlaikyti gražų kūną:

„Išlaikyti pusiausvyrą politikoje dailiajai Svetlanai Grigorian padeda vaikščiojimas vandeniu.“¹⁵¹

Analizuojamuose straipsniuose galima pastebėti ir nuoširdžią politikų graužatį, neatitinkant stereotipinių išvaizdos reikalavimų, ir bandymus būti išvaizdžia, tačiau, deja, ne visada sėkmingai:

„Buvusi politikė interviu prabilo ir apie tai, kaip ji išgyveno dėl jos stiliaus pokyčių. Ji prisipažino, kad dizainerio Juozo Statkevičiaus kurtas įvaizdis nebuvo artimas nei jai, nei jos vyrui. [...] Vyras vos iš namų neišvarė. Jam nepatiko.“¹⁵²

Apibendrinus politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykį galima teigti, jog politikės išvaizda gali būti susijusi su tiek labiau teigiama, tiek su labiau neigiama ir net kiek stereotipiška moterų politikų reprezentacija. Teigiama prasme reprezentacija gali būti siejama su elegantiškumu ir teigiama nauda reprezentuojant savo šalį. Neigiama ir stereotipinė reprezentacija politikės žiniasklaidoje reprezentuojamos, išskiriant išvaizdos aprašymus, kostiumėlių spalvą, šukuosenos stilių, dėvimus papuošalus ar makiažą – nemažai dėmesio dėl savo išvaizdos yra sulaukusi buvusi prezidentė D. Grybauskaitė. Kuriant stereotipinę reprezentaciją, politikės yra aprašomos dėl išskirtinės figūros arba nepasisekusių bandymų sukurti visuomenėje palankiai vertinamą išvaizdą.

2 Lentelė. 2019 metų apibendrintos politikų reprezentacijos žiniasklaidoje: pagrindiniai bruožai

Politikės ir karjeros reprezentacijos santykis	1) Moteriška lytis kaip kliūtis siekiant karjeros. 2) Nepasisekusių politikų reprezentacija. 3) Akcentuojama stiprios politikės reprezentacija. 4) Kalbama apie lyčių lygybės svarbą.
Politikės ir šeimos reprezentacijos santykis	1) Šeimos neturėjimas išskiriamas kaip trūkumas. 2) Supriešinami karjeros ir šeimos pasirinkimai.

¹⁵⁰ Valdas Vasiliauskas, „Bandydami nugrimuoti Dalią Grybauskaitę filmo kūrėjai atidengė jos tikrąjį veidą.“ Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/04/27/news/bandydami-nugrimuoti-dalia-grybauskaite-filmo-kurejai-atidenge-jos-tikraji-veida-10136371/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁵¹ Lrytas.lt, „Išlaikyti pusiausvyrą politikoje dailiajai Svetlanai Grigorian padeda vaikščiojimas vandeniu.“ 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/veidai-ir-vardai/2019/07/01/news/islaikyti-pusiausvyra-politikoje-dailiajai-svetlanai-grigorian-padede-vaiksciojimas-vandeniu-10941552/>> [Žiūrėta 2020-05-14].

¹⁵² Delfi, „Loreta Graužinienė: tada manęs vyras vos iš namų neišvarė.“ 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/loreta-grauziniene-tada-manes-vyras-vos-is-namu-neisvare.d?id=82401289>> [Žiūrėta 2020-05-14].

	3) Pasyvi pozicija, išreiškiama per motinos vaidmenį. 4) Šeimos neturėjimas akcentuojamas kaip politikės stiprybė.
Politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykis	1) Stereotipiniu pagrindu akcentuojamas išvaizdos aprašymas, kuriant neigiamą, pasikartojančią reprezentaciją. 2) Pavieniais atvejais reprezentacija gali būti siejama su elegantiškumu ir teigiama nauda reprezentuojant savo šalį.

4. Periodinės žiniasklaidos ir 2019 metų internetinės žiniasklaidos tyrimų rezultatų palyginimas

Lyginant moterų politikų reprezentacijas periodinėje žiniasklaidoje ir 2019 metų didžiausiose žiniasklaidos priemonėse *Delfi.lt*, *15min.lt* ir *Lrytas.lt*, bus atsižvelgiama į analitinių kategorijų reprezentacijų persidengimus – tiek į reprezentacijos panašumus, tiek į jų skirtumus. Taip pat, šio poskyrio išvadose bus siekiama atsakyti į vieną iš darbo išsikeltų tikslų – ar reprezentuojamas moters politikės įvaizdis pasikeitė nuo kurto periodinėje žiniasklaidoje?

Pradedant analizę nuo bendrinių internetinės ir periodinės žiniasklaidos panašumų, galima pastebėti, jog naujų reprezentacijų santykių išskirta nebuvo. Atliktą internetinės žiniasklaidos teksto analizę galima suskirstyti į 3 tokias pačias analitines kategorijas, kaip ir prieš tai atliktuose tyrimuose – karjeros, šeimos ir išvaizdos reprezentacijų santykius. Taip pat, reprezentacijos dalys abejose žiniasklaidos priemonėse pasiskirsto analogiškai lygiai – daugiausia dėmesio yra skiriama politikės ir karjeros reprezentacijai, vėliau seka politikės ir šeimos reprezentacija, o mažiausiai dėmesio yra skiriama politikės ir išvaizdos aprašymui. Visgi, lyginant atliktus tyrimus, galima pastebėti, jog šiame žiniasklaidos tyrime išskiriamos kategorijos yra aprašomos plačiau ir išsamiau. Todėl galima aprašyti tikslesnes moterų politikų reprezentacijų kategorijas. Be to, periodinės žiniasklaidos tyrimuose yra aprašomos tik neigiamos politikų reprezentacijos – šiame tyrime yra siekiama atskleisti, kaip per kalbą konstruojamos reprezentacijos tiek iš teigiamos, tiek iš neigiamos perspektyvos.

Pradedant lyginimą nuo išsamiausiai aprašyto politikės ir karjeros reprezentacijos santykio, galima pastebėti, jog tiek periodinėje spaudoje, tiek internetinėje žiniasklaidoje politikės reprezentuojamos kaip nepasisekusios politikės, savo srities neprofesionalės. Pažymėtina, kad tai yra vienintelis politikės ir karjeros reprezentacijos panašumas, lyginant tiriamas žiniasklaidos priemones. Periodinėje reprezentacijoje pastebimas dėmesio telkimas į nesvarbius, su karjera nesusijusius

klausimus internetinėje žiniasklaidoje išskirtas nebuvo. Tačiau, galima pažymėti, jog 2019 metų populiariausioje žiniasklaidoje moteriška lytis yra reprezentuojama kaip kliūtis, neretai kaip ir priežastis, kodėl politikė negali siekti karjeros. Analizėje kuriama neigiama reprezentacija gali būti siejama su neapykantos kalba, stereotipiniais lūkesčiais, lyginimais su vyro alternatyva. Taip pat, portaluose kai kuriais atvejais politikės reprezentuojamos kaip nesavarankiškos, partijos lyderio pašonėje šalia vyro esančios politikės. Galima pastebėti, jog analizės straipsniuose išsamiai yra nagrinėjama D. Grybauskaitės reprezentacija – politikė žiniasklaidos priemonėse reprezentuojama nevienareikšmiai, akcentuojant tiek teigiamas, tiek neigiamas savybes. Išskiriama, jog internetinėje žiniasklaidoje politikės reprezentuojamos įvairiapusiškai. Įvardinant teigiamus reprezentacijos bruožus, politikės yra reprezentuojamos kaip stiprios, atsakingos, ryžtingos ir protingos politikės, o moteriška lytis įvertinama kaip teigiama savybė. Taip pat 2019 metų žiniasklaidoje yra kalbama apie lyčių lygybės svarbą, išskiriamos simboliškos pergalės link lyčių lygybės politikoje.

Lyginant politikų ir šeimos reprezentacijas žiniasklaidos priemonėse, abiejose analitinėse kategorijose yra pastebima kuriama įtampa tarp karjeros ir šeimos pasirinkimų. Kartu abiejose priemonėse aprašoma pasyvi politikės pozicija, susijusi su mamos reprezentacija. Nagrinėtoje medžiagoje pastebima, kad tiek periodinėje, tiek internetinėje spaudoje tam tikrais atvejais pačios politikės pasirenka save reprezentuoti kaip stiprią, globėjišką mamą. Visgi, išskiriamas skirtumas, kad periodinėje spaudoje yra aprašomas politikės socialinės padėties išskirtinumas – politikė yra minima kaip žymaus vyro, sūnaus, viršininko žmona, ko internetinėje žiniasklaidoje to pastebėta nebuvo. Internetinės žiniasklaidos analizėje pastebima, jog nesant sukūrus tradicinės šeimos politikė yra reprezentuojama neigiamai, šeimos neturėjimą siekiant išskirti kaip politikės neigiamą savybę. Vis tik įdomu tai, kad, apibendrinant teigiamas politikės ir šeimos reprezentacijos savybes, galima išskirti šeimos neturėjimą ir kaip stiprybės akcentavimą, turint galimybę pilnai skirti save darbui, todėl ši moters politikės reprezentacija gali funkcionuoti tiek pozityvia, tiek negatyvia prasme.

Lyginant politikės ir išvaizdos reprezentaciją išskiriama, jog pasikartojančius stereotipinius pagrindus akcentuojamas moters kūniškumas, pabrėžiamas seksualumas yra politikės išvaizdos reprezentacijos dalis, pabrėžiama abiejose žiniasklaidos priemonėse. Neigiama stereotipinė reprezentacija abiejose žiniasklaidos priemonėse yra kuriama išskiriant išvaizdos aprašymus, kostiumėlių spalvą, šukuosenos stilių, dėvimus papuošalus ar makiažą. Pastebima, kad gana daug išvaizdos aprašymų yra susiję su buvusiu prezidentu D. Grybauskaite. Akcentuojant skirtumus, verta paminėti, jog kai kuriais atvejais internetinėje žiniasklaidoje politikės išvaizda gali būti minima ir teigiama prasme – išskiriant politikės elegantiškumą ir reprezentatyvumą savo atstovaujamai šaliai. Visgi, verta paminėti, jog teigiama prasme išvaizda minima tik pavieniais kartais, o bendra išvaizdos analitinė kategorija, kurta periodinėje spaudoje, internetinėje žiniasklaidoje iš esmės nepakito.

Apibendrinant periodinės ir internetinės žiniasklaidos lyginimo analizę, galima teigti, jog reprezentuojamas moters politikės įvaizdis internetinėje žiniasklaidoje nuo kurto periodikoje iš esmės nepasikeitė. Tačiau, analizuotose internetinės žiniasklaidos straipsniuose išskiriamas įvairesnis tekstų turinys papildo jau žinomas analitines reprezentacijų kategorijas, sudarydamas galimybes matyti platesnį, su teigiamomis ir neigiamomis reprezentacijomis kuriamą politikės vaizdinį 2019 metų Lietuvos žiniasklaidoje. Praplečiant žinomas reprezentacijų kategorijas, galima išskirti, jog internetinėje žiniasklaidoje analizuojant politikės ir karjeros santykį moteriška lytis buvo reprezentuojama kaip kliūtis, siekiant karjeros. Taip pat, neigiama politikės reprezentacija gali būti siejama su neapykantos kalba, stereotipiniais lūkesčiais, vyro alternatyva, politikės nesavarankiškumu, pasireiškiančiu per buvimą partijos lyderio pašonėje. Išskiriant teigiamus reprezentacijos aspektus, nuovokumas, ryžtingumas, atsakingumas yra įvardinamoms kaip politikės stiprybės savybės. Verta pažymėti, jog internetinėje žiniasklaidoje pradėta kalbėti apie netinkinančią lyčių lygybės padėtį šalyje, taip pat minimos simboliškos pergalės lygybės politikoje link. Apibendrinant šeimos ir politikės reprezentacijos pasikeitimus, verta pažymėti, jog nesukūrusi tradicinės šeimos politikė yra reprezentuojama neigiamai, šeimos neturėjimą siekiant išskirti kaip politikės neigiamą reprezentacijos bruožą. Visgi, tradicinės šeimos neturėjimas portaluose nėra reprezentuojamas vienareikšmiškai – pastebima, kad šeimos nesukūrimas gali būti akcentuojamas kaip politikės stiprybė, galimybė didžiąją dalį laiko skirti darbui. Apibendrinant išvaizdos analitinę kategoriją, galima teigti, kad pastaroji reprezentacija nuo kurtos periodinėje žiniasklaidoje internetinėje žiniasklaidoje iš esmės nepakito. Pastebima, jog pavieniais atvejais politikės išvaizda gali būti reprezentuojama ne tik neigiama, stereotipine prasme, bet ir teigiama, išskiriant politikės naudą reprezentuojant savo šalį. Visgi, pastaroji išvaizdos reprezentacija buvo paminėta per mažai kartų, jog būtų galima įvardinti įvykusi analitinės kategorijos papildymą. Tačiau, galimai išvaizdos reprezentacija gali būti praplėsta tolimesniuose tyrimuose.

3 *Lentelė*. Moters politikės pagrindinių reprezentacijos bruožų kategorijų palyginimas ir apibendrinimas periodinėje ir internetinėje žiniasklaidoje. Pasikartojantys aspektai analizės lentelėje yra paryškinti.

Analitinė kategorija	Periodinė žiniasklaida	Internetinė žiniasklaida
Politikės ir karjeros reprezentacijos santykis	1) Nepasisekusių politikų reprezentacija. 2) Telkiamas dėmesys į nesvarbias, su politika ar karjera tiesiogiai nesusijusias detales.	1) Nepasisekusių politikų reprezentacija. 2) Moteriška lytis kaip kliūtis siekiant karjeros. 3) Akcentuojama stiprios politikės reprezentacija. 4) Kalbama apie lyčių lygybės svarbą.
Politikės ir šeimos reprezentacijos santykis	1) Supriešinami karjeros ir šeimos pasirinkimai. 2) Akcentuojama pasyvi pozicija, išreiškiama per motinos vaidmenį.	1) Supriešinami karjeros ir šeimos pasirinkimai. 2) Pasyvi pozicija, išreiškiama per motinos vaidmenį. 3) Šeimos neturėjimas akcentuojamas kaip trūkumas. 4) Šeimos neturėjimas kaip politikės stiprybė.
Politikės ir išvaizdos reprezentacijos santykis	Akcentuojamas moters kūniškumas ir seksualumas.	1) Stereotipiniu pagrindu akcentuojamas išvaizdos aprašymas, kuriant neigiamą, pasikartojančią reprezentaciją. 2) <i>Iš dalies:</i> reprezentacija gali būti siejama su elegantiškumu ir teigiama nauda reprezentuojant savo šalį.

5. Išvados

Šiame tyrime, remiantis kokybine turinio analize buvo siekta išsiaiškinti ir nustatyti, kokią moters politikės reprezentaciją formuoja žiniasklaida Lietuvoje ir ar kuriama reprezentacija pasikeitė nuo kurtos periodinėje žiniasklaidoje. Iš viso darbe buvo išanalizuoti 85 internetinės žiniasklaidos straipsniai, kuriuose išryškėjo tokie Lietuvos atvejo analizės rezultatai:

- 1) 2019 metų moters politikės kuriamą reprezentaciją internetinėje žiniasklaidoje galima suskirstyti į 3 analitines kategorijas – karjeros, šeimos, išvaizdos. Politikės reprezentacija žiniasklaidoje susideda tiek iš teigiamų, tiek iš neigiamų reprezentacijų. Nors analizuoti

straipsniai, kaip ir periodinėje spaudoje yra suskirstomi į karjeros, šeimos ir išvaizdos, jų supratimas, remiantis šio darbo analize, yra praplečiamas, dėl išanalizuoto įvairesnio turinio žiniasklaidoje. Tai, savu ruožtu, leidžia aprašyti tikslesnes moterų politikų reprezentacijų kategorijas 2019 metų naujienų portaluose.

- 2) Politikės reprezentacija žiniasklaidoje, nuo kurtos periodinėje spaudoje, internetinėje žiniasklaidoje iš esmės nepasikeitė, todėl šio darbo rezultatų apibendrinimas analitinių kategorijų prasme telpa į periodinės spaudos reprezentacijos rėmus – karjera, šeima ir išvaizda. Taip pat reprezentacijos dalys abeiose žiniasklaidos priemonėse pasiskirsto analogiškai lygiai. Daugiausiai buvo rašoma apie politikės ir karjeros santykį, vidutiniškai apie šeimą, o abiem atvejais mažiausiai buvo aprašyta politikės išvaizda.
- 3) Apibendrinant politikės karjeros reprezentaciją, galima išskirti, jog abeiose tyrimų rezultatuose politikės reprezentuojamos kaip nepasisekusios politikės, savo srities neprofesionalės. Periodinėje spaudoje išskirtinio dėmesio telkimo į nesvarbius, su karjera nesusijusius klausimus šioje analizėje išanalizuota nebuvo. Kaip karjeros reprezentacijos naujumą galima išskirti moterišką lytį, kaip kliūtį siekiant karjeros, su neigiama reprezentacija siejamus neapykantos kalbos bruožus, stereotipinius lūkesčius, palyginimus su vyro alternatyva, nesavarankiškos politikės reprezentavimą. Apibendrinant teigiamus reprezentacijos bruožus, politikės reprezentuojamos kaip stiprios, atsakingos, ryžtingos ir protingos politikės, o moteriška lytis įvertinama ir kaip teigiama savybė. Vertinant analizės rezultatus išskiriama, jog 2019 m. naujienų portaluose aptinkamas lyčių lygybės politikoje svarbos akcentavimas.
- 4) Šeimos ir politikės reprezentacijoje abeiose žiniasklaidos priemonėse yra kuriama įtampa tarp karjeros ir šeimos pasirinkimų, aprašoma pasyvi politikės pozicija, susijusi su mamos reprezentacija. Išskiriama, jog abeiose žiniasklaidos priemonėse politikės kuria savo globėjiškos mamos reprezentaciją, pastebint tik vieną skirtumą – periodinėje spaudoje politikė minima dėl socialinės padėties išskirtinumo, o naujienų portaluose nesukūrusi tradicinės šeimos politikė reprezentuojama neigiamai. Išskiriant analizėje pastebėtas teigiamas savybes, šeimos neturėjimas gali būti suvokiamas ir kaip teigiama savybė, pabrėžiant galimybę skirti daugiau laiko politikės darbui.
- 5) Politikės išvaizdos reprezentacija žiniasklaidoje iš esmės nepakito. Abeiose žiniasklaidos priemonėse matomas pasikartojantis, stereotipiniu pagrindu akcentuojamas kūniškumas ir seksualumas. Teigiama prasme išvaizdos reprezentacija buvo paminėta tik pavieniais atvejais, tačiau tolimesniuose tyrimuose politikės išvaizdos kategorija gali kisti.

- 6) Šis darbas reikšmingas ir aktualus dėl savo analizės naujumo Lietuvos kontekste. Tęsiant politikų reprezentacijų žiniasklaidoje analizės būtų galima matyti ne tik momentinę reprezentacijų kaitą, bet ir pasikartojančias tendencijas.

Literatūros sąrašas

Akademinių šaltinių ir literatūra:

- 1) Alice E. Courtney, Sarah Wernick Lockeretz, *A woman's place: An analysis of the roles portrayed by women in magazine advertisements*, *Journal of Marketing Research*, 8(1), 1971, 92-95.
- 2) Berger Peter L., Luckmann Thomas, *Socialinis Tikrovės Konstravimas: žinojimo Sociologijos Traktatas*. Vilnius: Pradai, 1999. Print. Atviros Lietuvos Knyga, 11.
- 3) Byerly Carolyn M., Ross Karen, *Women and media: A critical introduction*, John Wiley & Sons, 2008.
- 4) Cavanagh Stephen. *Content analysis: concepts, methods and applications*. *Nurse researcher*, 4(3), 1997, 5-16.
- 5) Cole Frank L., *Content analysis: process and application*. *Clinical nurse specialist*, 2(1), 1988, 53-57.
- 6) Collins Rebecca L., *Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go?*, *Sex roles*, 64(3) 2011, 290-298.
- 7) Dijk Teun A. Van, *18 Critical discourse analysis, The handbook of discourse analysis*, 2001.
- 8) Eagly Alice H., and Valerie Steffen J., *Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles*, *Journal of personality and social psychology* 46.4, 1984, 735.
- 9) Elo Satu, Kyngäs Helvi, *The qualitative content analysis process*. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 2008, 107-115.
- 10) Europos lyčių lygybės institutas, *Lyčių lygybės indeksas*, 2019, <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019/LT>>, [žiūrėta 2020-05-18].
- 11) Gamson William, et al. *Media images and the social construction of reality*. *Annual review of sociology*, 18(1), 1992.
- 12) Gee James Paul, *An introduction to discourse analysis: Theory and method*. Routledge, 2014.
- 13) Hall Stuart, *The work of representation*. *Representation: Cultural representations and signifying practices*, 2, 1997, 45.
- 14) Huddy Leonie, Terkildsen Nayda, *Gender stereotypes and the perception of male and female candidates*. *American journal of political science*, 1993, 119-147.

- 15) Jankauskaitė Margarita, *Motery (ne) reprezentacija masinės kultūros vaizdiniuose*, *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 3, 2004, 52-64.
- 16) Kahn Kim Fridkin, *Does gender make a difference? An experimental examination of sex stereotypes and press patterns in statewide campaigns*, *American Journal of Political Science*, 1994, 162-195.
- 17) Kahn Kim Fridkin, *The distorted mirror: Press coverage of women candidates for statewide office*, *The Journal of politics*, 56(1), 1994.
- 18) Kittilson Miki Caul, Fridkin Kim, *Gender, candidate portrayals and election campaigns: A comparative perspective*, *Politics & gender*, 4(3), 2008, 371-392.
- 19) Laclau Ernesto, Mouffe Chantal. *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Verso Trade, 2014.
- 20) Lippmann Walter, *Public opinion*, Transaction Publishers, 1, 1946.
- 21) LRT RADIJO laida „10–12“, LRT.lt, *Paskutinę vietą dalijamės su Vengrija: tiek mažai moterų valdžioje neturi nė viena kita ES valstybė*, 2019, <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/paskutine-vieta-dalijames-su-vengrija-tiek-mazai-moteru-valdžioje-neturi-ne-viena-kita-es-valstybe-56-1092522>> [žiūrėta 2020-05-18].
- 22) Marcinkevičienė Dalia, Maslauskaitė Aušra, *Moters paveikslas Lietuvos dienraščiuose ir televizijoje*, *Klėja*, 3, <http://www.lsc.vu.lt/assets/leidiniai/indexe5b6.html?show_content_id=453> [žiūrėta 2020-05-17]; Jolanta Germanavičiūtė, *Moters įvaizdžio kategorijų raiška Lietuvos dienraščiuose*, *Klėja*, 6. http://www.lsc.vu.lt/assets/leidiniai/indexb688.html?show_content_id=561 [žiūrėta 2020-05-17].
- 23) Matonytė Irmina, Novelskaitė Aurelija, Butkuvienė Ernesta, *Moterys rinkimų kampanijoje: pozicijos partijose ir atspindžiai žiniasklaidoje*, *Politologija*, 2, 2007, 98-133.
- 24) Maxwell McCombs, Shaw Donald L., *The Agenda-Setting Function of Mass Media*, *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 1972, 176–187.
- 25) Petraitytė Laima, Baločkaitė Rasa, Dagytė Ina, *Kandidačių į Lietuvos Respublikos prezidento postą reprezentacija spaudoje 2004 m. ir 2009 m.*, Magistro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetas, 2009,
- 26) Tuchman Gaye, *The symbolic annihilation of women by the mass media*. In: *Culture and politics*, Palgrave Macmillan, 2000, 150-174.
- 27) United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, *Women in politics*: 2019, <<https://www.unwomen.org/>>

/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2019/women-in-politics-2019-map-en.pdf?la=en&vs=3303> [žiūrėta 2020-05-18].

- 28) Žydžiūnaitė Vilma, Sabaliauskas Stanislav, *Kokybiniai tyrimai: principai ir metodai: vadovėlis socialinių mokslų studijų programų studentams*, 2017, 57.

Publicistiniai šaltiniai:

- 1) Auštrevičius, Petras, *Prezidentė, galinti išvesti iš politinės pelkės*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/petras-austrevicius-prezidente-galinti-isvesti-is-politines-pelkes.d?id=81238895>>.
- 2) Bakūnaitė, Gintarė, *Ivertino Skvernelio pasisakymą apie šeimą: peržengė raudoną liniją ar seka Obamos pėdomis*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/ivertino-skvernelio-pasisakyma-apie-seima-perzenge-raudona-linija-ar-seka-obamos-pedomis.d?id=80221679>>.
- 3) Bartasevičius, Valdas, *Lėdynmečiu dvelkianti D. Grybauskaitės valdymo era: tauta gyvo žmogaus neišvydo*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/15/news/ledynmeciu-dvelkianti-d-grybauskaites-valdymo-era-tauta-gyvo-zmogaus-neisvydo-10750938/>>.
- 4) Bauraitė, Rasuolė, *Ivertino D. Grybauskaitės valdymo dešimtmetį: tai buvo toks etapas „skaldyk ir valdyk“*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/09/news/ivertino-d-grybauskaites-valdymo-desimtmeti-tai-buvo-toks-etapas-skaldyk-ir-valdyk--10289287/>>.
- 5) Bauraitė, Rasuolė, *Prieš lemiamą rinkimų dieną paaiškino, kas naudinga I. Šimonytei, o kas – G. Nausėdai*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/24/news/i-simonytes-ir-g-nausedos-kovos-delioneje-vienas-svarbiausiu-klausimu-del-s-skvernelio-10472402/>>.
- 6) Bauraitė, Rasuolė, *Tarp eilučių – kitoks G. Nausėdos atvirumas: „problema yra kai taškosi“*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/11/05/news/atvirumo-politika-pagal-gitana-nauseda-problema-yra-kai-taskosi--12446417/>>.
- 7) Beniušis, Vaidotas, BNS, *ES prasideda postų dalybos: septynios Grybauskaitės stiprybės ir silpnybės*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/es-prasideda-postu-dalybos-septynios-grybauskaites-stiprybes-ir-silpnybes.d?id=81296527>>.
- 8) Beniušis, Vaidotas, BNS, *Pirmą kartą viešinami iki šiol neskelbti faktai apie Grybauskaitę*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pirma-karta-viesinami-iki-siol-neskelbti-faktai-apie-grybauskaite.d?id=81721499>>.

- 9) Bieliavska, Jadvyga, ELTA, *Maldeikienė patvirtino, ką remis Prezidento rinkimuose*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/maldeikiene-patvirtino-ka-remis-prezidento-rinkimuose.d?id=80707449>>.
- 10) BNS, *Buvusiai Grybauskaitės patarėjai siūlomas teisingumo viceministrės postas*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/buvusiai-grybauskaites-patarejai-siulomas-teisingumo-viceministres-postas.d?id=82605281>>.
- 11) BNS, *Karbauskis apie kaltinimus vidaus reikalų ministrei Tamašunienei: turėkime gėdos*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/karbauskis-apie-kaltinimus-vidaus-reikalu-ministrei-tamasunienei-turekime-gedos.d?id=82621039>>.
- 12) BNS, Lrytas.lt, *Atskleidus netikėtąėjimą – R. Karbauskio liaupsės V. Čmilytei-Nielsen*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/09/26/news/lrytas-lt-atksleidus-netiketa-ejima-r-karbauskio-liaupses-v-cmilytei-nielsen-11975472/>>.
- 13) BNS, *Skvernelis gina Tamašūnienę: suteikė visą reikiamą pagalbą*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/skvernelis-gina-tamasuniene-suteike-visa-reikiama-pagalba.d?id=82602457>>.
- 14) BNS, *Tamašūnienė – vokiečių kalbos mokytoja, tapusi vienintele Vyriausybės moterimi*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tamasuniene-vokieciu-kalbos-mokytoja-tapusi-vienintele-vyriausybes-moterimi.d?id=82023571>>.
- 15) Bruveris, Vytautas, G. *Nausėdai į blauzdą įsikibo viena aršiausių konservatorių vilkių*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/19/news/vytautas-bruveris-g-nausedai-i-blauzda-isikibo-viena-arsiausiu-konservatoriu-vilkiu-10400902/>>.
- 16) Bruveris, Vytautas, *Nauji metai – naujas ir Viktoras Pranckietis*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/01/03/news/vytautas-bruveris-nauji-metai-naujas-ir-viktoras-pranckietis-8744667/>>.
- 17) Bruveris, Vytautas, *Neramumai už uždarytų valstiečių durų – kirčiai R. Karbauskiui, iškasta net KGB korta*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/10/09/news/uz-uzdaru-valstieciu-duru-r-karbauskiui-kirciai-is-savu-iskasta-net-kgb-korta-12116353/>>.
- 18) Bruveris, Vytautas, *Rūmų atsiskyrelė nutarė atsigriebti*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/01/09/news/vytautas-bruveris-rumu-atsiskyrele-nutare-atsigriebti-8805298/>>.
- 19) Budzinauskienė, Eleonora, ELTA, *Opozicija tarsis dėl interpeliacijos Tamašunienei*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/opozicija-tarsis-del-interpeliacijos-tamasunienei.d?id=82597691>>.

- 20) Budzinauskienė, Eleonora, ELTA, *Siūlo svarstyti Šimonytės kandidatūrą į eurokomisarės postą*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/siulo-svarstyti-simonytes-kandidatura-i-eurokomisares-posta.d?id=81698119>>.
- 21) Celencevičius, Raimundas, „Nustokim krūpčiot“: ar prezidentė Dalia Grybauskaitė nusiėmė kaukę? 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/nustokim-krupciot-ar-prezidente-dalia-grybauskaite-nusieme-kauke-56-1151240?copied>>.
- 22) Černiauskaitė, Agnė, *Naujiems pavaldiniams pristatyta R. Tamašunienė replikų dėl lyties neišvengė ir iš E. Misiūno*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/21/news/naujiems-pavaldiniams-pristatyta-r-tamasuniene-repliku-del-lyties-neisvenge-ir-is-e-misiuno-11533577/>>.
- 23) Černiauskaitė, Agnė, *Nuo pareigūnės iki „misės“ – kas šios spalvingosios S. Skvernelio komandos moterys?* Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/03/13/news/nuo-pareigunes-iki-mises-kas-sios-spalvingosios-s-skvernelio-komandos-moterys--9567205/>>.
- 24) Černiauskaitė, Agnė, *Seimo rinkimuose vyrus įveikusios konservatorės: „Mums pavyko paneigti stereotipą“*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/09/23/news/seimo-rinkimuose-vyrus-iveikusios-konservatores-mums-pavyko-paneigti-stereotipa--11923618/>>.
- 25) Delfi, *10 Grybauskaitės metų: kaip keitėsi stilius skaitant pranešimus*. 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/10-grybauskaites-metu-kaip-keitesi-stilius-skaitant-pranesimus.d?id=81435305>>.
- 26) Delfi, *Agnė Bilotaitė laukiasi antrojo vaikelio: tai yra gražiausia, kas galėjo mums nutikti*. 2019. <<https://www.delfi.lt/veidai/zmones/agne-bilotaite-laukiasi-antrojo-vaikelio-tai-yra-graziausia-kas-galejo-mums-nutikti.d?id=80768049>>.
- 27) Delfi, *Loreta Graužinienė: tada manęs vyras vos iš namų neišvarė*. 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/loreta-grauziniene-tada-manes-vyras-vos-is-namu-neisvare.d?id=82401289>>.
- 28) Delfi, *Šimonytė prabilo apie asmeninį gyvenimą: buvo tokių, kurie piršosi*. 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/simonyte-prabilo-apie-asmenini-gyvenima-buvo-tokiu-kurie-pirsosi.d?id=80224859>>.
- 29) Delfi, *Tamašunienė į ministres siūloma atsižvelgus į Nausėdos rekomendaciją*. 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tamasuniene-i-ministres-siuloma-atsizvelgus-i-nausedos-rekomendacija.d?id=81923557>>.

- 30) Delfi, *Vyrą apkaltinusi smurtu ir policiją jam kvietusi Seimo narė Virginija Vingrienė teisme dalijasi turta*. 2019. <<https://www.delfi.lt/veidai/eteris/vyra-apkaltinusi-smurtu-ir-policija-jam-kvietusi-seimo-nare-virginija-vingriene-teisme-dalijasi-turta.d?id=82389199>>.
- 31) ELTA Lrytas.lt, *G. Paluckas: stiprių moterų Lietuvoje verkiant reikia*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/24/news/g-paluckas-stipriu-moteru-lietuvoje-verkiant-reikia-10474321/>>.
- 32) ELTA Lrytas.lt, *I. Šimonytė V. Tomaševskiui priminė apie lyčių lygybę*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/23/news/i-simonyte-v-tomasevskiui-primine-apie-lyciu-lygybe-10467871/>>.
- 33) ELTA Lrytas.lt, *Knygynuose pasirodys prezidentės D. Grybauskaitės patarėjos knyga apie šalies vadovę*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/kultura/menopulsas/2019/04/30/news/knygynuose-pasirodys-prezidentes-d-grybauskaites-patarejos-knyga-apie-salies-vadove-10179987/>>.
- 34) ELTA Lrytas.lt, *Po R. Karbauskio pareiškimo – R. Morkūnaitės-Mikulėnienės atkirtis: „Tai toli nuo europietiško požiūrio“*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/07/31/news/po-r-karbauskio-pareiskimo-r-morkunaites-mikulenienes-atkirtis-tai-toli-nuo-europietisko-poziruio--11310125/>>.
- 35) ELTA, *Prezidentūra: tai, kad Skvernelio Vyriausybėje nėra moterų - ne atsitiktinumas*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/prezidentura-tai-kad-skvernelio-vyriausybeje-nera-moteru-ne-atsitiktinumas.d?id=80223633>>.
- 36) ELTA, *Socialdemokratai į eurokomisarus siūlo net dvi moteris*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/socialdemokratai-i-eurokomisarus-siulo-net-dvi-moteris.d?id=81881335>>.
- 37) Gaidys, Vladas, *Sandra Buzaitė, Trys įvykiai, sudrebinę ledo karalystę*. 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/media-pasakojimai/grybauskaite-ledo-karalyste-702>>.
- 38) Ignatavičius, Tadas, *Agnė Širinskienė pasiruošusi netikėtam žingsniui: skeptiški net bendražygiai*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/29/news/agne-sirinskiene-pasiruosusi-netiketam-zingsniui-skeptiski-net-bendrazygiai-10920158/>>.
- 39) Ignatavičius, Tadas, *Kritikos sulaukęs S. Skvernelis rado moterį – užtruko net keletą mėnesių*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/02/01/news/kritikos-sulaukes-s-skvernelis-rado-moteri-isvengs-ir-tarptautines-gedos-9071043/#foto=9071647>>.

- 40) Ignatavičius, Tadas, *Net keliems generolams diriguosianti R. Tamašunienė pažėrė kritikos*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/20/news/net-keliems-generolams-diriguosianti-r-tamasuniene-pazere-kritikos-11517570/>>.
- 41) Jačauskas, Ignas, *Prezidentė sprendimą dėl I. Gudžiūnaitės skyrimo aplinkos ministre žada artimiausiu metu*. 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prezidente-sprendima-del-i-gudziunaites-skyrimo-aplinkos-ministre-zada-artimiausiu-metu-56-1097444?copied>>.
- 42) Jakilaitis, Edmundas, *Šimonytė apie ateities planus: nenoriu būti politikos žvaigžde bet kokia kaina – man tai visiškai neįdomu*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/simonyte-apie-ateities-planus-nenoriu-buti-politikos-zvaigzde-bet-kokia-kaina-man-tai-visiskai-neidomu.d?id=81395045>>.
- 43) Jakučionis, Saulius, BNS, *Karbauskis apie kandidatus į Europos Komisiją: moters variantas nėra aptarinėjamas*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/karbauskis-apie-kandidatus-i-europos-komisija-moters-variantas-nera-aptarinejamas.d?id=81869073>>.
- 44) Jakučionis, Saulius, BNS, *Tamašunienė jau delioja planus kitiems metams: didžiausi pokyčiai – ugniagesiams ir pasieniečiams*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tamasuniene-jau-delioja-planus-kitiems-metams-didziausi-pokyciai-ugniagesiams-ir-pasienieciams.d?id=82105593>>.
- 45) Juknevičienė, Rasa, *Juknevičienė apie gyvenimą tarp Briuselio ir Tiltagalių: vienintelė akimirka, kurią galiu skirti sau – lėktuve, kai tenka išjungti telefoną*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/partnerio-turiny/naujienos/juknevicienne-apie-gyvenima-tarp-briuselio-ir-tiltagaliu-vienintele-akimirka-kuria-galiu-skirti-sau-lektuve-kai-tenka-isjungti-telefona.d?id=83121129>>.
- 46) Juocevičiūtė, Goda, *Dalios Grybauskaitės valdymo epocha traukiasi*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/goda-juoceviciute-dalios-grybauskaites-valdymo-epocha-traukiasi.d?id=81353102>>.
- 47) Jurgelis, Jurgis, *Labai blogos prezidentės klausimu*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/jurgis-jurgelis-labai-blogos-prezidentes-klausimu.d?id=80587673>>.
- 48) Kanapka, Giedrius, *Po rinkimų Briuselis bus moteriškesnis? Europa kalba ir apie D. Grybauskaitės ateitį*. Delfi, 2019. <<https://www.lrytas.lt/pasaulis/rytai-vakarai/2019/05/15/news/po-rinkimu-briuselis-bus-moteriskesnis-europa-kalba-ir-apie-d-grybauskaites-ateiti-10360198/>>.

- 49) Karklytė, Dainora, ELTA, *Misiūnų „labai gerai“ įvertinęs Karbauskis iš Tamašunienės tikisi moteriško jautrumo*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/misiuna-labai-gerai-ivertines-karbauskis-is-tamasunienes-tikisi-moterisko-jautrumo.d?id=81984133>>.
- 50) Katauskas, Arijus, *D. Grybauskaitės portretas: griežtumas, uždarumas ir mėlynojo kostiumėlio paslaptis*. 15min.lt, 2019. <<https://www.15min.lt/media-pasakojimai/grybauskaites-portretas-698>>.
- 51) Lrytas.lt, *Iš D. Grybauskaitės nuskambėjęs įspėjimas G. Nausėdai sukėlė abejonių*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/12/news/is-d-grybauskaites-nuskambejes-ispejimas-g-nausedai-sukele-abejoniui-10710462/>>.
- 52) Lrytas.lt, *Įvertino D. Grybauskaitės valdymo 10-metį: inteligentiškumo nepavyktų rasti nė su žiburiu*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/07/12/news/ivertino-d-grybauskaites-valdymo-10-meti-inteligentiskumo-nepavyktu-rasti-ne-su-ziburiu-11066885/>>.
- 53) Lrytas.lt, *Skirtumai tarp G. Nausėdos ir D. Grybauskaitės – vis ryškesni: pirmasis meniuo atskleidė kontrastą*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/22/news/skirtumai-tarp-g-nausedos-ir-d-grybauskaites-vis-ryskesni-pirmasis-menuo-atskleide-kontrasta-11545614/>>.
- 54) Lrytas.lt, *Už D. Grybauskaitės ir S. Skvernelio mūšio širmos – svarbios detalės*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/03/21/news/uz-d-grybauskaites-ir-s-skvernelio-musio-sirmos-svarbios-detales-9660522/>>.
- 55) LRT.lt, *Grybauskaitės atmesta Gudžiūnaitė: įdomių dalykų prisiklausiau apie save pastarosiomis dienomis*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/grybauskaites-atmesta-gudziunaite-idomiu-dalyku-prisiklausiau-apie-save-pastarosiomis-dienomis.d?id=80303107>>.
- 56) Lrytas.lt, *A. Valinską nustebino D. Grybauskaitės elgesys: „Tai – dovana S. Skverneliui*. 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/02/15/news/a-valinska-nustebino-d-grybauskaites-elgesys-tai-dovana-s-skverneliui--9247117/>>.
- 57) Lrytas.lt, *D. Grybauskaitės ir S. Skvernelio konfliktas privertė prabilti: vieni kaltina, kiti siūlo taikytis*. 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/02/06/news/d-grybauskaites-ir-s-skvernelio-konfliktas-priverte-prabilti-vieni-kaltina-kiti-siulo-taikytis-9137807/>>.
- 58) Lrytas.lt, *Ingrida Šimonytė atskleidė, kodėl yra vieniša*. 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/tv-antena/2019/01/28/news/ingrida-simonyte-atskleide-kodel-yra-vienisa-9024841/>>.

- 59) Lrytas.lt, *Iš mokytojo kasdienybės: „Grįžau per kaitrą iš mokyklos riebaluota kakta ir šlapiu užpakaliu.“* 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/12/news/is-mokytojo-kasdienybes-grizau-per-kaitra-is-mokyklos-riebaluota-kakta-ir-slapiu-uzpakaliu--10715309/>>.
- 60) Lrytas.lt, *Išlaikyti pusiausvyrą politikoje dailiajai Svetlanai Grigorian padeda vaikščiojimas vandeniui.* 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/veidai-ir-vardai/2019/07/01/news/islaikyti-pusiausvyra-politikoje-dailiajai-svetlanai-grigorian-paded-a-vaiksčiojimas-vandeniui-10941552/>>.
- 61) Lrytas.lt, *Išrinkta madingiausia 2020-ųjų spalva.* Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/stilius/karamele/2019/12/06/news/isrinkta-madingiausia-2020-uju-spalva-12820087/>>.
- 62) Lrytas.lt, *Jolanta Blažytė suknelę prezidento šventei rado spintoje: su moteriška bėda nesusiduria.* 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/veidai-ir-vardai/2019/07/13/news/jolanta-blazyte-suknele-prezidento-sventei-rado-spintoje-su-moteriska-beda-nesusiduria-11083818/>>.
- 63) Lrytas.lt, *Naujo Donato Ulvydo filmo „Valstybės paslaptis“ šūkį pasufleravo prezidentė.* 2019. <<https://www.lrytas.lt/zmones/tv-antena/2019/03/12/news/naujo-donato-ulvydo-filmo-valstybes-paslaptis-suki-pasufleravo-prezidente-9553239/>>.
- 64) Lrytas.lt, *Prezidentinių pasirinkimų analizė: visuomenė nurodė 70 skirtingų balsavimo priežasčių.* 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/29/news/prezidentiniu-pasirinkimu-analize-visuomene-nurode-70-skirtingu-balsavimo-priezasciu-10543439/>>.
- 65) Lrytas.lt, *Užkliuvo Dalios Grybauskaitės apranga: detalė išduoda svarbų dalyką.* 2019. <<https://www.lrytas.lt/bendraukime/man-rupi/2019/05/21/news/uzkliuvo-dalios-grybauskaites-apranga-detale-isduoda-svarbu-dalyka-10436914/>>.
- 66) Lrytas.lt, *V. Uspaskichas pavydi R. Karbauskiiui A. Širinskienės: valstietei pateikė siūlymą.* 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/12/12/news/v-uspaskichas-pavydi-r-karbauskiiui-a-sirinskienes-valstietei-pateike-siulyma-12893413/>>.
- 67) Macijauskaitė, Simona, *Aušrinė Armonaitė: apie netikėtus pomėgius, mylimą vyrą ir viešumo kainą.* Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/moterys/metu-moterys-2019/ausrine-armonaite-apie-netiketus-pomegius-mylima-vyra-ir-viesumo-kaina.d?id=81637387>>.
- 68) Martišiūtė, Asta, Dvilė Javinskaitė, *D. Grybauskaitės 10-mečio užkulisiai: neliečiamos temos ir griežtos rankos politika.* Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/20/news/d-grybauskaites-10-mecio-apzvalga-grieztos-rankos-politika-ir-asmeninio-gyvenimo-paslaptys-10421358/>>.

- 69) Mazėtis, Arnas, Agnė Vasiliauskaitė, *Perskaitęs knygą apie Grybauskaitę rado keistų faktų: gal tai atvers mums akis*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/perskaite-knyga-apie-grybauskaite-rado-keistu-faktu-gal-tai-atvers-mums-akis.d?id=81328138>>.
- 70) Mazėtis, Arnas, Agnė Vasiliauskaitė, *Prieš lemiamą dvikovą – ekspertinis žvilgsnis į abu kandidatus: vienam iš jų laikas kreiptis į žmones*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pries-lemiamu-dvikova-ekspertinis-zvilgsnis-i-abu-kandidatus-vienam-is-ju-laikas-kreiptis-i-zmones.d?id=81237513>>.
- 71) Mazėtis, Arnas, Kristina Pocytė, *Įvertino inauguracijos dieną: labiausiai nustebino Grybauskaitė*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/ivertino-inauguracijos-diena-labiausiai-nustebino-grybauskaite.d?id=81713065>>.
- 72) Norkevičius, Mindaugas, *Prezidento portretas, nauji pasirinkimai ir lyties faktorius*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/14/news/mindaugas-norkevicius-prezidento-portretas-nauji-pasirinkimai-ir-lyties-faktorius-10346491/>>.
- 73) Plikūnė, Dalia, Dainora Karklytė, ELTA, *Liberalų sąjūdžio pirmininke išrinkta Viktorija Čmilytė-Nielsen: turi žinutę atskilusiems*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/liberalu-sajudzio-pirmininke-isrinkta-viktorija-cmilyte-nielsen-turi-zinute-atskilusiems.d?id=82315287>>.
- 74) Plikūnė, Dalia, *Kodėl Šimonytei nepadėjo nei feisbukas, nei garsenybės: ekspertai vardina tokio rezultato priežastis*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kodel-simonytei-nepadejo-nei-feisbukas-nei-garsenybes-ekspertai-vardina-tokio-rezultato-priezastis.d?id=81283635>>.
- 75) Plikūnė, Dalia, *Kova dėl vieno aukščiausių ES postų: Grybauskaitės ateitį gali nulemti penki nežinomieji*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kova-del-vieno-auksciausiu-es-postu-grybauskaite-ateiti-gali-nulemti-penki-nezinomieji.d?id=81487823>>.
- 76) Pociūnienė, Liudvika, *Kodėl aš balsuosiu už Šimonytę*. Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/liudvika-pociuniene-kodel-as-balsuosiu-uz-simonyte.d?id=81070083>>.
- 77) Sakalas, Aloyzas, *Ar verta pagarbos prezidentė?* Delfi, 2019. <<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/aloyzas-sakalas-ar-verta-pagarbos-prezidente.d?id=81316084>>.
- 78) Sakalas, Aloyzas, Lrytas.lt, *Skirtumai tarp G. Nausėdos ir D. Grybauskaitės – vis ryškesni: pirmasis meniuo atskleidė kontrastą*. Lrytas.lt, 2019. <<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/22/news/skirtumai-tarp-g-nausedos-ir-d-grybauskaite-vis-ryskesni-pirmasis-menuo-atskleide-kontrasta-11545614/>>.

- 79) Šiuparys, Gintaras, Viktorija Rimaitė, *Moters dienos proga Mažeikių politikei – gedulo puokštė*. Lrytas.lt, 2019.
<<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/03/08/news/moters-dienos-proga-mazeikiu-politikei-gedulo-puokste-9507310/>>.
- 80) Uspaskichas, Viktoras, *Didžiausia grėsmė Europai yra Dalia Grybauskaitė!* Delfi, 2019.
<<https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/viktoras-uspaskichas-didziausia-gresme-europai-yra-dalia-grybauskaite.d?id=81504993>>.
- 81) Vasiliauskas, Valdas, *Bandydami nugrimuoti Dalią Grybauskaitę filmo kūrėjai atidengė jos tikrąjį veidą*. Lrytas.lt, 2019.
<<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/04/27/news/bandydami-nugrimuoti-dalia-grybauskaite-filmo-kurejai-atidenge-jos-tikraji-veida-10136371/>>.
- 82) Voveriūnaitė, Simona, BNS, *Rozova apie gautą VSD išvadą: manęs neįtikino*. Delfi, 2019.
<<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/rozova-apie-gauta-vsd-ismada-manes-neitikino.d?id=82832415>>.
- 83) Voveriūnaitė, Simona, *I. Šimonytė pasakė, kaip jaučiasi po pralaimėjimo ir užsiminė apie vestuvių idėją per rinkimus*. Lrytas.lt, 2019.
<<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/07/news/i-simonyte-pasake-kaip-jauciasi-po-pralaimejimo-ir-uzsimine-apie-rinkimu-metu-planuotas-vestuves-10651308/>>.
- 84) Voveriūnaitė, Simona, *Įtampa kaista: debatuose – aštrus I. Šimonytės ir G. Nausėdos susirėmimas dėl krizės*. Lrytas.lt, 2019.
<<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/05/23/news/itampa-kaista-prezidentiniuose-debatuose-gresmingas-i-simonytes-ir-g-nausedos-susiremimas-del-krizes-10465914/>>.
- 85) Voveriūnaitė, Simona, *Sunki vienintelės ministrės dalia – aidėjo replikos apie „moteriškus R.Tamašunienės pečius“*. Lrytas.lt, 2019.
<<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/08/20/news/sunki-vienintele-ministres-dalia-aidejo-replikos-apie-moteriskus-r-tamasunienes-pecius-11524938/>>.

Kiti šaltiniai:

- 1) Gemius Baltic, „Gruodžio mėnesio apžvalga“, 2020 < <https://www.gemius.lt/visos-naujienos/gruodzio-menesio-apzvalga.html>> [žiūrėta 2020-05-09].
- 2) Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, *Moterų ir vyrų atstovavimas sprendimų priėmimo*, 2019, <<https://www.lygybe.lt/lt/lyciu-lygybes-statistika>> [žiūrėta 2020-05-18].

Summary

Representation of a woman politician in 2019 in the Lithuanian online media

The aim of this thesis is based on the qualitative method of content analysis to find out and determine what representation of a woman's politician is formed by the media in Lithuania and whether the representation being created has changed since the creation in the periodical media.

Bachelor thesis Representation of a woman politician in 2019 in the Lithuanian online media is divided into four major parts. The first part presents the introduction and relevance of the research. Next, the work defines the theoretical assumptions of the work and describes the methodological approach. In the second part of the work, the analytical categories of representations known from the results of previous research are formed, and the analysis of articles is presented. The third part compares the results of periodical media and online media research. In the last part of the work, the conclusions of the work are formed, the list of literature and analyzed articles are presented.

This work is relevant that it investigates the formation of the representation of women politicians in the Lithuanian media. This work systematizes old research results and compares whether the representation of women's politics created in the media has changed from that created in the periodical media. The analysis of this work will supplement the already available data on the topic of women's political representation, which will allow us to see the trends and changes in political representations. Also, this work will contribute to the analysis of gender studies in Lithuania.

The main research question is how are women politicians represented in the media in 2019? The object of the research is the dominant representations of women politicians, which dominate the articles of the three most popular Lithuanian portals in 2019.

Tasks: 1) To review the academic research already done and to form the theoretical assumptions related to S. Hall's concept of representation, to define the relationship between media and representation based on the theoretical assumptions of K. F. Kahn and W. Gamson and to determine the understanding of stereotypical thinking. 2) To form the main goal of the research to help implement the methodology and the grid of analytical categories, based on the previously implemented research. 3) To collect data for empirical analysis according to the identified criteria and to process them using qualitative content analysis methodology. 4) Compare the obtained results with the results of the already implemented periodical media research and prepare conclusions.

The practical relevance of this work shows that various assessments and indices of gender equality in Lithuania are not improving. The real situation of gender equality in the country raises concerns that the situation of gender equality is only deteriorating over time. On the other hand,

research examining the representation of women politicians in Lithuania is quite old. The practical situation related to the changing participation or non-participation of politicians in politics and the situation of gender equality in Lithuania shows that the representation of women politicians in public space may change, but there are no new studies in this area. This work will contribute to the completion of the literature on policy representation by analyzing more recent data and continuing previous research on policy representations.

Summarizing research results:

- 1) The representation of women politicians created in 2019 in the online media can be divided into 3 analytical categories - career, family, appearance. Political representation in the media consists of both positive and negative representations.
- 2) The representation of politicians in the media has not changed substantially since the creation of the periodical, in the online media. The generalization of the results of this work in the sense of analytical categories fits into the periodical representation - career, family, and look.